

ՍՈՒՐԻՈՅ ՆԱԽԱԳԱՀ ՊԱՇՏՆԱՐ ԱՆ ԱՍԱՏ ԸՆՈՐՀԱԽՐԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿ ՄԸ ՅՐԵՅՑ ՓՈԽԹԻՆԻՆ

Երկուշաբթի, 19 Մարտ 2018-ին, Սուրիոյ Նախագահ Պաշար ալ Ասատ Ռուսիոյ Նախագահ Վլատիմիր Փութինին քուէարկողներու 70% տոկոսով Ռուսիոյ Դաշնութեան Նախագահ ընտրուելուն առիթով շնորհաւորական Նամակ մը յղեց:

Ասատ շնորհաւորագիրին մէջ ըսաւ. «Դուք Ռուսիոյ ժողովուրդին վըտահուրթիւնը շահած էք՝ ձեր ազգային վարքագիծին եւ Ռուսիոյ Դաշնութեան շահերուն ծառայելուն համար: Ձեր ղեկավարութեամբ, Ռուսիոյ Դաշնութիւնը թէ՛ խօսքով, եւ թէ՛ գործով պայքարեցաւ ահաբեկչութեան դէմ. շնորհակալ ենք սուրիական բանակին գինեալ ահաբեկչական խղճաւորումներուն դէմ մղած պատերազմին ձեր գորակցութեան համար: Միջազգային հարթակներու վրայ ձեր պետութեան կեցուածքը կ'արտացոլացնէ աշխարհի բոլոր պետութիւններուն միջեւ արդարութիւն եւ համերաշխութիւն ստեղծելու ձեր ժողովուրդին կամքը՝ մեկնելով իւրաքանչիւր պետութեան գերիշխանութեան սկզբունքէն»:

ՍՈՒՐԻՈՅ ՆԱԽԱԳԱՀ ՊԱՇՏՆԱՐ ԱՆ ԱՍԱՏ ԱՐԵՒԷԼԵԱՆ ԴՈՒԹՅԱՆ ԱՅՅԵԼԵՑ

Սուրիոյ Նախագահ Պաշար ալ Ասատ Կիրակի արեւելեան Դուրթայի ազատագրուած շրջանները այցելեց եւ հանդիպում ունեցաւ սուրիական բանակի առաջին գիծի զինուորներուն հետ:

Իր խօսքը ուղղելով զինուորներուն՝ Նախագահը ըսաւ. «Դուք ահաբեկչութեան դէմ ոչ միայն Սուրիոյ, այլ՝ ողջ աշխարհին պատերազմը մղեցիք: Ահաբեկչները թիրախ ընտրած ձեր իւրաքանչիւր փամփուշտով, դուք փոփոխութեան կ'ենթարկեք աշխարհի կշիռը, իսկ հրասայլ վարող իւրաքանչիւր զինուոր յառաջանալով փոփոխութեան կ'ենթարկէր աշխարհի քաղաքական քարտեզը»:

Նախագահը այցելեց Նաեւ արեւելեան Դուրթայէն դուրս ելած հազարաւոր բնակիչներուն եւ յորդորեց զինուիլ համբերութեամբ:

ՍՈՒՐԻՆ ԽՍՏԻ ԿԸ ԴՍԱԳՈՒՄՈՍՏ ԹՐԵԱԿԱՆ ԳՐՈՇԸ ԱՅՐԻՆԻ ԴԵՄ

Երկուշաբթի, 19 Մարտ 2018-ին, Սուրիոյ Արտաքին Գործոց Նախարարութիւնը հաստատեց, որ թրքական ուժերուն Աֆրին մուտքը անօրէն է եւ կը հակասէ ՄԱԿ-ի պայմանագրին ու միջազգային օրէնքին՝ կոչ ուղղելով թրքական զինեալ ուժերուն անմիջապէս դուրս գալու սուրիական տարածքներէն:

Նախարարութիւնը երկու Նամակ յղեց ՄԱԿ-ի ընդհանուր քարտուղին եւ Անվտանգութեան Խորհուրդի Նախագահին ու յայտնեց թէ. «Երկու ամիս անդադար յարձակումներէ ետք, 18 Մարտ 2018-ին, Թուրքիոյ Նախագահը յայտարարեց, թէ Աֆրինը թրքական ուժերուն վերահսկողութեան տակ կը գտնուի: Այս անօրէն արարքին հետեւանքով հազարաւոր սուրիացի քաղաքացիներ գոհուեցան, վիրաւորուեցան եւ Աֆրինէ տեղահանուեցան: Անուրջ թափառական դարձան եւ գրկուեցան բնական կեանքի նուազագոյն պայմաններէն»:

Նախարարութիւնը աւելցուց. «Թրքական ուժեր Աֆրին ներխուժելով թալանեցին ու քանդեցին բնակչութեան բնակարաններն ու սեփական կայուն ածները, ձերբակալեցին իրենց զիւղին տէր կանգնող երիտասարդները. երեւոյթ մը, որ կը հակասէ միջազգային մարդկային օրէնքին ու մարդկութեան դէմ պատերազմական ոճիր կը համարուի»:

Նախարարութիւնը յայտնեց, որ Անվտանգութեան Խորհուրդի հրապարակած բոլոր որոշումները շեշտեցին Սուրիոյ ժողովուրդին միասնութիւնը, տարածքային ամբողջականութիւնն ու գերիշխանութիւնը պահպանելու կարեւորութիւնը, սակայն Էրտողան բարիդրացիութեան օրէնքները չյարգեց եւ մարդկային ամենապարզ օրէնքները խախտելով սպառնաց սուրիական այլ տարածքներ ալ գրաւել, ինչպէս՝ Զալէպ, Ռաքքա եւ Զասիէ:

Ապա աւելցուց. «Սուրիա թրքական գրոհը դատապարտելով կոչ կ'ուղղէ Անվտանգութեան Խորհուրդին իրեն վերապահուած պատասխանատուութիւնը ստանձնելու, թրքական յարձակումները կասեցնելու, թրքական ուժերը անմիջապէս սուրիական տարածքներէն դուրս բերելու եւ մարդասիրական շտապ օգնութիւն տրամադրելու բնակչութեան»:

Նախարարութիւնը եզրափակելով ըսաւ. «Թրքական գրոհը ոչ միայն քաղաքացիներու կեանքին եւ Սուրիոյ տարածքային ամբողջականութեան կը սպառնայ, այլեւ Սուրիոյ պատերազմը կ'երկարաձգէ՝ ի նպաստ գինեալ ահաբեկչական խմբաւորումներուն եւ անոնց հովանաւոր կողմերուն. երեւոյթ մը որ ինքնին կը սպառնայ տարածաշրջանի եւ ամբողջ աշխարհի անվտանգութեան ու խաղաղութեան»:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Համազգայինի Սուրիոյ Շրջանային Ի.Ա. Ներկայացուցչական Ժողովը գումարուեցաւ 18 Մարտ 2018-ին Արամ Մանուկեան Ժողովրդային Տան «Լ. Շանթ» սրահէն Ներսէս Ներկայութեամբ՝ Համազգայինի Կեդրոնական Վարչութեան Սուրիոյ Ներկայացուցչի Կարօ Մանճիկեանի:

Ներկայացուցչական Ժողովը հանգամանօրէն քննեց շրջանաւարտ Շրջանային Վարչութեան ծաւալած բազմաբնոյթ աշխատանքը, կատարեց համապատասխան եզրայնագումներ, ներկայացուց առաջարկներ եւ ուղեւշումներ յառաջիկայ երկամեայ գործունեութեան համար:

Ներկայացուցչական Ժողովը բարձրօրէն գնահատեց տագնապալի տարիներուն եւ դժուարին պայմաններուն Համազգայինի ծաւալած գործունեութիւնը եւ հակառակ բազմապիսի խոչընդոտներուն իրականացած կազմակերպ աշխատանքը:

Ներկայացուցչական Ժողովը արգասիքն է գործունեութեան ինստիտուտները դիմաւորող Համազգայինին, որ կը մնայ պատենչի վրայ եւ հիմնադիրներու տեսլականով, հաստատ քայլերով կը շարունակէ իր առաքելութիւնը՝ ծաղկեցնելով հայ մշակոյթի անդաստանը:

Համազգայինի Շրջանային Ի.Ա. Ներկայացուցչական Ժողովը իր օրակարգի աւարտին ընտրեց յառաջիկայ երկամեակի համար Համազգայինի Սուրիոյ Շրջանային Վարչութիւնը՝ բաղկացած եօթը անդամներէ.

- Կարօ Ալեքսանեան
- Արփի Սանոսեան
- Շաքէ Սելեան
- Սարգիս Պալապանեան
- Պերճ Պողիկեան
- Սալբի Թիֆէլքճեան
- Զաւէն Պարսումեան

Դիւան
Համազգայինի Սուրիոյ Շրջանային
Ի.Ա. Ներկայացուցչական Ժողովի
Հալէպ, 18 Մարտ 2018

Կիզակետ

ՁԻԹԵՆԻԻ ԾԻՒՂԸ ՄԻՆՉԵՒ Ո՞ՒՐ

Թուրքիա Սուրիայեն Իրաք կ'երկարե ձիթենիի իր արիւնոտ ճիւղը: Աֆրիկէն ետք, արաբական այլ տարածքներ ենթակայ կ'ըլլան թրքական բռնագրաւումին եւ հրթիռակոծումին: Անգարա կը յառաջանայ իր երկրին եւ քաղաքացիներուն ապահովութեան լոգումները հնչեցնելով, միեւնոյն ատեն, սակայն, կոտորածի կ'ենթարկէ քիւրտերը ողջ աշխարհին աչքին առջեւ: Այս իմաստով Աֆրիկի պատկերները կրնան կըրկնուիլ Նաեւ Իրաքի հիւսիսային շրջանին մէջ, եւ դէպքերու ընթացքին հետեւողը կը համոզուի, որ այս բոլորը կրնան իրականանալ առանց միջազգային կամ տարածաշրջանային լուրջ դատապարտումներու:

Այս թոհուբոհին մէջ, սակայն, կ'անտեսուի՞ն տարածքներ գրաւելու եւ դրացի երկիրներու գերիշխանութիւնը ոտնակոխ ընելու Թուրքիոյ նկրտումները:

Վերջին շրջանին, ԱՄՆ-ի եւ Թուրքիոյ յայտարարութիւններուն մէջ Թուրքիոյ քայլը արդարացնող արտայայտութիւններ կը հնչեն: Ուաշինկթըն մէկ կողմէ կը հաստատէ, որ Թուրքիա իր ռազմավարական գործընկերն է, միւս կողմէ համաձայն չի գտնուիր Սուրիոյ մէջ ՆԱԹՕ-ի միջամտութիւնը պահանջող Թուրքիոյ առաջարկին, միեւնոյն ատեն, սակայն, արգելք չի հանդիսանար Աֆրիկի մէջ «ձիթենիի ճիւղ» կոչուած գործողութեան: Փենթագոնի մամլոյ խօսակցին համաձայն, ԱՄՆ ամէն ջանք ի գործ կը դնէ Նաեւ թրքական ուժերուն հետ Սուրիոյ մէջ բախում չունենալու համար:

Այս մօտեցումները մտածել կու տան, որ թրքական «ձիթենիի ճիւղ»ին դէպի Իրաք երկարիլը կը ծառայէ Նաեւ ԱՄՆ-ի նպատակին՝ Պաղտատը, Դամասկոսը, Թեհրանը եւ Պէյրութը միացնող կապը խզելու: ԱՄՆ կրնայ աչք գոցել Թուրքիոյ այս թափանցումներուն ի տես՝ միայն իր շահերուն ծառայեցընելով զանոնք եւ ըստ կարելոյն տկարացնելով Ռուսիոյ ազդեցութիւնը տարածաշրջանին վրայ: Միւս կողմէ, տարածաշրջանի երկիրները բնականաբար հաշտ աչքով պիտի չդիտեն շրջանին մէջ անկախութեան ձգտող որեւէ շարժում, ուստի դատապարտելով մէկտեղ Թուրքիոյ յառաջխաղացքը իրենց երկիրներուն տարածքային ամբողջականութիւնը առաջնահերթութիւն պիտի համարեն, բնականաբար:

Ղութայի ազատագրումն ու սուրիական բանակին դէպի Իտլիպ ուղղուիլը երկրի տարածքին քայլ առ քայլ ազատագրումին կը ծառայեն: Սուրիա, միեւնոյն ատեն կը դատապարտէ թրքական ներխուժումը, որովհետեւ քաջ գիտէ, որ Թուրքիա անվստահելի է եւ սուրիական տարածքներ գրաւելու նկրտումներ ունեցած է մշտապէս:

Այլ հարթակի վրայ, ռուսական ներկայութիւնը կը կաշկանդէ Թուրքիոյ նկրտումները: Ռուսիա Սուրիոյ տարածքային ամբողջականութեան պաշտպանն է տաճնապի առաջին իսկ օրէն: Ինչ որ անհաւանական կը դարձնէ Սուրիոյ մէջ տարածուելու Թուրքիոյ ձգտումներուն իրականացումը: Թուրքիա չէզոքացնել փորձելով քրտական գործօնը, Սուրիոյ հիւսիսային շրջանին մէջ ժողովրդագրական փոփոխութիւններ յառաջացընելու, քրտաբնակ շրջաններուն մէջ իր սահմանին բնակութիւն հաստատած սուրիացի փախստականներ տեղադրելու փորձերուն կրնայ դիմել առաւելագոյն պարագային:

Այսուհանդերձ, Թուրքիա կը շարունակէ մնալ անվստահելի դերակատար սուրիական տաճնապի լուծման տարբեր փուլերուն:

«Գ.»

Կիրակի, 18 Մարտին, թրքական ուժերը սուրիական Աֆրիկ քաղաք ներխուժելով արտաքսեցին տեղւոյն բնակչութիւնը եւ քանդեցին քաղաքի բնակարաններն ու ենթակառոցները:

Տեղական աղբիւրներ յայտնեցին, որ թրքական ուժեր, օրեր շարունակ Աֆրիկը, տեղւոյն հիւանդանոցն ու կառոցները հրթիռակոծելէ, ջրամատակարարումի եւ հաղորդակցութեան միջոցները քանդելէ ետք, Կիրակի օր ներխուժած են քաղաք՝ սպաննելով տասնեակ բնակիչներ՝ մեծամասնութեամբ կիներ ու մանուկներ:

Աֆրիկի հիւանդանոցին ռմբակոծումը ողբերգական հետեւանքներ ունեցած է: Հիւանդանոցին մէջ ապաստան գտած 37 վիրաւորներ գոհուած են, կառոցը դուրս եկած է ծառայութիւն:

Քաղաքի բնակարանները կողոպուտի ենթարկուած ու քանդուած են: Տեղահանուած բնակիչները ապաստանած են մօտակայ Նըպպոլ եւ Չահրաա գիւղերը:

Յիշենք, որ Աֆրիկի ուղղութեամբ 22 Յունուարէն ծայր առած թրքական յարձակումներուն հետեւանքով գոհուած եւ վիրաւորուած էին 1100 քաղաքացիներ, քանդուած էին տասնեակ դպրոցներ, հիւանդանոցներ, փոռներ, ջուրի եւ էլեկտրականութեան ցանցեր:

-Սուրիական բանակը շարունակեց իր ռազմական գործողութիւնները Արեւելեան Ղութայի մէջ եւ յառաջացաւ Այն Թարմա աւանին ուղղութեամբ:

Միւս կողմէ, գինեալ ահաբեկչական խմբաւորումներ գանազան հրթիռներ արձակելով, սպանդ մը գործեցին Դամասկոսի Ճարամանա շրջանի Քաշքուլ թաղամասին մէջ, որուն հետեւանքով 43 գոհեր եւ տասնեակ մը վիրաւորներ արձանագրուեցան:

«Ալ Ութան»ի համաձայն, գինեալ ահաբեկչական խմբաւորումներ ապատեղեկատուութիւն կը տարածեն՝ հաղորդելով որ Արեւելեան Ղութայի կարգ մը գիւղեր իրենց վերահսկողութեան տակ առած են:

Օրեր առաջ, Մոսկուա երեւան հանեց ահաբեկիչներուն կողմէ քիմիական զէնքերու օգտագործման 3 փորձ: Այս տեղեկութիւններուն լոյսին տակ, վերջիններս Հարասթայի իրենց կեդրոնները հրկիզեցին՝ դէպի Իտլիպ փախչելու համար:

Երեքշաբթի, 20 Մարտ 2018-ին, սուրիական բանակը յառաջացաւ Այն Թարմայի ուղղութեամբ՝ ազատագրելով Նորանոր տարածքներ: Բանակի աղբիւրները հաստատեցին, որ ռազմական գործողութիւնները պիտի շարունակուին մինչեւ Այն Թարմայի ամբողջական անջատումը Չամալքայէն եւ ապահովուի Արեւելեան Ղութայի մնացեալ շրջաններուն ազատագրումը:

-Օրերս, Արեւելեան Ղութայի մէջ գինեալ ահաբեկչական խմբաւորումներուն կողմէ որպէս պատանդ օգտագործուող հազարաւոր բնակիչներ յաջողեցան դուրս գալ շրջանէն, սուրիական բանակին տրամադրած Համմուրիէ միջանցքէն օգտուելով:

ՍԱՆԱ-ին համաձայն, անոնք մեծամասնութեամբ կիներ եւ փոքրիկներ էին, որոնք տեղափոխուեցան Հոշ Նարիի մէջ սուրիական բանակին ապահոված ժամանակաւոր կացարաններուն մէջ:

Սուրիական բանակը, Սուրիական Կարմիր Մահիկին հետ համագործակցաբար, բնակչութեան հիմնական կարիքները ապահոված է արդէն:

Ղութայի բնակիչները հաստատեցին, որ այժմ իրենց իսկական ազատութիւնը կը վայելեն, որովհետեւ Արեւելեան Ղութայի մէջ տարիներ շարունակ որպէս պատանդ օգտագործուեցան գինեալ ահաբեկչական խմբաւորումներուն կողմէ: Վերջիններս կ'օգտագործէին իրենց կալուածներն ու գործատեղիները:

Բնակիչները կոչ ուղղեցին մնացեալ քաղաքացիներուն դէմ դնելու ահաբեկիչներու բռնատիրութեան եւ անմիջապէս ուղղուելու սուրիական բանակին վերահսկողութեան տակ գտնուող տարածքներ:

Լուրեր Հայաշխարհին

ՍՓԻՈՔԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ՃԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԻԻԹՈՎ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ ՄԵ ԳՈՒՄԱՐՈՒԵՅԱԼ

16 Մարտին Սփիւռքի Նախարարութեան մէջ «Չայոց ցեղասպանութեան պատճառով հայու թեման կրած նիւթական վնասները. «լքեալ գոյք» եւ հայրենագրկում» նիւթով գիտաժողով մը գումարուեցաւ:

Բացման խօսքով հանդես եկաւ Չայաստանի Չանրապետութեան սփիւռքի Նախարար Յրանոյշ Յակոբեան: Ողջունելով ներկաները, Նախարարը ըսաւ. «Չայոց ցեղասպանութեան ճանաչումին, դատապարտումին շուրջ հազարաւոր քննարկումներ եղած են, բայց հազուադէպ անդրադարձ կատարուած է հայ ժողովուրդի կրած նիւթական վնասներուն, կորսնցուցած գոյքին: Գործնականացնելով Չայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի համահայկական հռչակագիրին պահանջները՝ կը գումարենք ցեղասպանութեան ճանաչումին, դատապարտումին եւ հետեւանքներու վերացումին առնչուող այս կիր սեղան-քննարկումը: Եղանակներով հայկական ունեցուածքի կորուստները ամրագրուած են 1919-1920 թուականներուն Փարիզի խաղաղութեան վեհաժողովին ներկայացուած փաստաթուղթին մէջ: Կ'ուզեմ շնորհակալութիւն յայտնել բոլոր գիտնականներուն, փորձագէտներուն, հետազօտողներուն եւ յորդորել, որ շարունակեն իրենց ուսումնասիրութիւնները, որպէսզի անոնց շնորհիւ ամբողջական շտեմարան ստեղծուի»:

«Չատուցման հիմնախնդիրի պատմաիրաւական ձեւակերպման կարելորդութիւնը» նիւթով գեկոյց ներկայացուց Չայաստանի Չանրապետութեան Գիտութիւններու ազգային ակադեմիայի պատմութեան հիմնարկի տնօրէն, ակադեմիկոս Աշոտ Մելքոնեան: Ան իր գիտնականութիւնը յայտնեց, որ պետական այս կառոյցը՝ Սփիւռքի Նախարարութիւնը, Նախաձեռնած է նիւթին քննարկումը: Պատմաբանին կարծիքով՝ պետական մակարդակով խնդիրի հետազօտումը կ'օգնէ վերացնելու բարոյոյթները:

ՅՅԴ Բիւրոյի Չայ դատի եւ քաղաքական հարցերու գրասենեակի պատասխանատու Կիրո Մանոյեան անդրադարձաւ «Չեղասպանութեան հատուցման խնդիրները՝ համահայկական օրակարգի նիւթ» թեմային: Ան լուսարձակի տակ առաւ Սեւրի պայմանագիրը, Ուիլսոնի իրաւարար վճիռը՝ դիտել տալով, որ հայկական հարցը միջազգային իրաւունքի շրջագիծին մէջ լուծելի հարց է:

Չայաստանի Չանրապետութեան Սահմանադրական դատարանի խորհրդակալ Վլատիմիր Վարդանեան ներկայացուց Չայոց ցեղասպանութեան նիւթական վնասներու հատուցման իրաւական հեռանկարները: Չայաստանի Չանրապետութեան Գիտութիւններու ազգային ակադեմիայի պատմութեան հիմնարկի Չայոց ցեղասպանութեան պատմութեան բաժնի վարիչ Արմէն Մարուքեան ներկայացուց «Չայոց ցեղասպանութեան նիւթական հետեւանքներու յարթահարումի կառուցակարգերուն եւ գործիքակարգ մին յստակեցման հարցին շուրջ» գեկոյց մը:

Իրաւաբանական գիտութիւններու թեկնածու, Միջազգային եւ համեմատական իրաւունքի կեդրոնի համահիմնադիր Տարոն Սիմոնեան անդրադարձաւ Չայոց ցեղասպանութեան համար թուրքիոյ Չանրապետութիւնը պատասխանատուութեան ենթարկելու հաւանական կառուցակարգերուն, ճշդեց այդ նպատակին հասնելու յստակ ուղիները:

Չայաստանի ազգային արխիւի գիտահետազօտական աշխատանքներու բաժնի գլխաւոր արխիւագէտ Անահիտ Զոյարեան ներկայացուց «Առաջին համաշխարհային պատերազմի ժամանակ հայ ժողովուրդի կրած նիւթական կորուստները որոշող քննիչ բիւրոյի գործունեութիւն» նիւթը: Ան պատմական անդրադարձ կատարեց կառոյցի աշխատանքի տարբեր ժամանակաշրջաններուն:

Թըքագէտ, Արեւմտահայոց հարցերու ուսումնասիրութեան կեդրոնի աւագ գիտաշխատող Մելինէ Անումեան ներկայացուց «Լքեալ գոյքի հարցի արծարծումը՝ ըստ երիտասարդ թուրքերու դատապարտութիւններու փաստաթուղթերուն (1919-1921 թուականներ)» նիւթը, անդրադարձաւ այդ փաստաթուղթերու հիման վրայ կատարուած հետազօտութիւններու արդիւնքներուն:

«Չայոց ցեղասպանութեան պատճառով հայու թեման կրած նիւթական վնասները. «լքեալ գոյք» եւ հայրենագրկում» խորագիրով գիտաժողովի երկրորդ նիստը սկսաւ Միջազգային եւ համեմատական իրաւունքի կեդրոնի համահիմնադիր Լեւոն Գեորգեանի «Չայոց ցեղասպանութեան համար թուրքիոյ Չանրապետութեան պատասխանատուութեան հիմնախնդիրներ. իրաւայաջորդութիւն եւ վերագրելիութիւն» գեկուցումով: Երեւանի պետական համալսարանի պատմութեան բաժանմունքի վարիչ Էդիկ Միսասեան անդրադարձաւ Չայոց ցեղասպանութեան մշակութային ժառանգութեան կորուստի հիմնահարցին, դիտել տուաւ Նաեւ, որ մշակութային ցեղասպանութիւնը կը շարունակուի մինչեւ այսօր, մասնաւորապէս Ատրպէյճանի տարածքին մէջ: Չայաստանի Չանրապետութեան Գիտութիւններու ազգային

ԴԱԻԹ ԻՇԽԱՆԵԱՆ. «ԱՐՅԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՈՒՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻԱՅԵԱԼ ՆԱՀԱՆՁՆԵՐ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆ Է»

Արցախի Չանրապետութեան պատուիրակութեան անդամ, ՅՅԴ Արցախի ԿԿ ներկայացուցիչ, Արցախի Չանրապետութեան Ազգային Ժողովի «Դաշնակցութիւն» խմբակցութեան անդամ Դաւիթ Իշխանեան «Ապառաժ»-ի հետ զրոյցի մը ընթացքին ըսած է, որ Արցախի Չանրապետութեան պատուիրակութեան այցելութիւնը Միացեալ Նահանգներ պատմական այցելութիւն էր:

Այցելութեան ծիրէն ներս, Նախագահ Բակո Սահակեանի գլխաւորած պատուիրակութիւնը այցելած է Միացեալ Նահանգներու քննկրես եւ Միացեալ Նահանգներու Ազգային շահերու կեդրոն:

«Այցելութիւնը կարեւոր կը նկատուի այն իմաստով, որ չճանչցուած երկրի պատուիրակութիւնը ըլլալով հանդերձ, կրցանք դնել քաղաքական նոր շփումներու եւ խորհրդարանական դիւանագիտութեան զարգացումի նոր հիմքեր», յայտնած է Դաւիթ Իշխանեան:

Քաղաքական հանդիպումներէն բացի տեղի ունեցած են Նաեւ համայնքային շարք մը հանդիպումներ:

«Չնարաւորութիւն ունեցած ենք ծանօթանալու տեղի հայկական համայնքի ներուժին եւ անոնց կողմէն տարուող քաղաքական աշխատանքներուն: Միացեալ Նահանգներու հայկական կառոյցները բաւականին մեծ կարելիութիւն ու ներուժ ունին խորացնելու Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու կողմէ Արցախի Չանրապետութեան ճանաչումի գործընթացը», ըսած է Դաւիթ Իշխանեան:

Հայաստանի Գիտնական Ընթացքներու Կառնոյ Իրավիճակին Նուիրուած Քննարկում՝ ՄԱԿ-ի մէջ

Չայ Օգնութեան Միութեան Նախաձեռնութեամբ եւ համագործակցութեամբ ՄԱԿ-ի մօտ Չայաստանի ներկայացուցչութեան, ՄԱԿ-ի Կանանց Իրավիճակի Յանձնաժողովին իրականացուցած երկշաբաթեայ գիտաժողովի ծիրէն ներս, 12 Մարտին տեղի ունեցաւ Չայաստանի գիւղական շրջաններուն մէջ կանանց իրավիճակին նուիրուած քննարկում մը, որուն ներկայ եղած են ՄԱԿ-ի շարք մը բաժանմունքներէն, ինչպէս Նաեւ ոչ կառավարական կազմակերպութիւններէն ներկայացուցիչներ ու բազմաթիւ անհատներ: Ներկայութեան մէջ կային ՅՕՄ-ի անուագ 55 անդամներ՝ Միացեալ Նահանգներու տարածքէն, Զանաւայեւ, Յունաստանէն եւ Չայաստանէն:

Քննարկումին բացումը ՅՕՄ-ի անուագ կատարեց դոկտ. Նայիրի Տերտրեան, որ ներկայութեան բարի գալուստ մաղթելէ ետք՝ թեմ հրաւիրեց ՄԱԿ-ի մօտ Չայաստանի դեսպան Զօհրապ Մաքակասեանը:

Դեսպանը շեշտեց, թէ Չայաստանի իշխանութիւնները իրենց կարելին կ'ընեն կիները, յատկապէս գիւղական շրջաններէն, ներգրաւելու երկրի տնտեսութեան զանազան մարգերուն մէջ՝ յաւելեալ կարելիութիւններ ընձեռելով անոնց:

Ապա, Չայաստանի գիւղերուն մէջ ձեռային աշխատանքներու արտադրութիւնը խթանող եւ անոնց առեւտուրը դիւրացնող «Չայրենիքի Չարգացում» նախաձեռնութեանը՝ Արագ Զիլոյեան, մակրամասնութիւններ ներկայացուց կազմակերպութեան գործունեութեան մասին:

Իր կարգին, ՅՕՄ-ի Կեդրոնական Վարչութեան փոխատենապետ դոկտ. Նայիրի Տերտրեան ներկայացուց Չայաստանի գիւղական շրջաններուն մէջ ՅՕՄ-ի շարք մը ծրագիրները՝ լուսարձակի տակ առնելով յատկապէս ՅՕՄ-ի «Մօր եւ Մանկան» առողջապահական կեդրոնի իրագործումները, որոնցմէ օգտուած են աւելի քան 150 հազար քաղաքացիներ՝ 1998-էն ի վեր: Ան ներկայացուց Նաեւ ՅՕՄ-ի շերմոցներու եւ ոռոգման ծրագիրները, որոնք կ'իրականացուին ՄԱԿ-ի հետ գործակցութեամբ:

Աւելցնենք, որ սոյն երկշաբաթեայ գիտաժողովին ընթացքին, ՅՕՄ-ը համահովանաւորած էր Նաեւ գիւղական շրջաններու մէջ ապրող կանանց առողջապահութեան նուիրուած քննարկում մը:

ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ՝ ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՐԱԿԱՐԳԻ ՆԻԹ

Ստորել կը ներկայացնենք 16 Մարտին Սփիւռքի Նախարարութեան մէջ տեղի ունեցած «Հայոց Յեղասպանութեան պատճառով հայութեան կրած նիւթական վնասները. «լքեալ գոյք» եւ հայրենազրկում» նիւթով գիտատժողովին 337 Բիւրոյի Հայ Դատի եւ քաղաքական հարցերու գրասենեակի պատասխանատու Կիրո Մանոյեանին արտասանած խօսքը:

Հետաքրքիր գուգադիպուքին է, որ այսօր, Հայաստանի ու հայութեան համար շատ թանկ արժած ռուս-թուրքական Մոսկուայի պայմանագրի ստորագրութեան 97-րդ տարելիցին օրը, անկախ Հայաստանի մայրաքաղաք Երեւանում, մենք Հայոց Յեղասպանութեան հատուցման հարցերն ենք քննարկում: Այս պայմանագիրը քննարկման նիւթ է եղել Խորհրդային Հայաստանի Գերագոյն խորհրդում, 1989 թ. Սեպտեմբերի 23-ի (թիւ 1602-XI) որոշումով, երբ կազմուել է «1921 թ. Մարտի 16-ի ռուս-թուրքական պայմանագրի քաղաքական եւ իրաւական գնահատման յանձնաժողովը»՝ փրոֆ. Ե. պատգամաւոր Հրաչիկ Սիմոնեանի գլխաւորութեամբ: Թէեւ այդ յանձնաժողովը այդպէս էլ իր եզրակացութիւնը չի հրատարակել, այդուհանդերձ, այդ քննարկումը քաղաքական կարեւոր նշանակութիւն ունի, որովհետեւ փաստացի արտայայտում է այդ պայմանագրի նկատմամբ հայութեան մօտ առկայ դժգոհութիւնը, որն արտայայտուել է նաեւ նախորդող տասնամեակներին՝ թէ՛ Խորհրդային Հայաստանի իշխանութիւնների, թէ՛ սփիւռքում գործող բազմաթիւ կազմակերպութիւնների եւ ընդհանրապէս հայ ժողովրդի կողմից: (Այս տեսանկյունից կարեւոր է Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան կողմից վերջերս լոյս տեսած Արման Կիրակոսեանի «Հայաստանը եւ խորհրդա-թուրքական յարաբերութիւնները 1945-1946թթ. դիւանագիտական փաստաթղթերում» գրքի անգլերէն տարբերակը: (Ռուսերէն տարբերակը լոյս էր տեսել 2010 թուականին, Հայաստանի Ազգային արխիւի կողմից): 1921 թուականի Մոսկուայի ռուս-թուրքական պայմանագրի հայութեան, Հայաստանի վերաբերող տրամադրութիւնները հիմնականում առնչուել են Հայաստան-Թուրքիա սահմանին եւ նախիջեւանին: Թէեւ Հայաստան-Թուրքիա սահմանի խնդիրը ուղղակի չի բխում ՄԱԿ-ի Յեղասպանութեան հռչակագրից, այդուհանդերձ, 1920 թուականի Օգոստոսի 10-ի Սելի պայմանագիրը եւ Միացեալ Նահանգների նախագահ Վուոթո Ռիլլընի 1920 թուականի Նոյեմբերի իրաւարար վճիռը հիմնականում նպատակ են հետապնդել մեղմացնել ցեղասպանութեան պատճառով հայ ժողովրդի կրած կորուստներն ու հետեւանքները: Հայոց Յեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի Համահայկական հռչակագիրը արժեւորում է այդ փաստաթղթերի նշանակութիւնը Հայոց Յեղասպանութեան հետեւանքների յաղթահարման հարցում: Համահայկական հռչակագրից առաջ իսկ, Հայաստան-

Թուրքիա արձանագրութիւնների օրը, 2009թ. Հոկտեմբերի 10-ին, Հայաստանի նախագահը հաստատել է Հայաստան-Թուրքիա սահմանների հարցի առկայութիւնը՝ ասելով.

«Հայաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ առկայ սահմանների հարցը ենթակայ է լուծման միջազգային իրաւունքի համաձայն»:

Նոյն արձանագրութիւնների մասին Հայաստանի Սահմանադրական դատարանի 2010թ. Յունուարի 12-ի որոշումը եւս անդրադարձել է այս հարցին՝ ակնարկելով «Հայաստանի Հանրապետութեան եւ Թուրքիայի Հանրապետութեան միջեւ փաստացի սահմանի» մասին: Նոյն տարուան Նոյեմբերի 20-ին Հայաստանի նախագահը կարեւորելով Ամերիկայի Միացեալ Նահանգների նախագահ Վուոթո Ռիլլընի Հայաստան-Թուրքիա սահմանի վերաբերեալ իրաւարար վճիռը՝ ասել է. «Ըստնորոգ դարի պատմութեան մէջ [այդ վճիռը] մեզ համար, թերեւս, ամենակարեւոր իրադարձութիւններից մէկն էր, որով պետք էր վերականգնուէր պատմական արդարութիւնը եւ վերացուէին հայ ժողովրդի դէմ Օսմանեան Կայսրութիւնում իրագործուած Յեղասպանութեան հետեւանքները: Այդ վճիռով միջազգայնօրէն ճանաչուել է ամրագրուել Հայաստանի սահմանները»...: Այսօր, երբ արդէն Հայաստանը առ ոչինչ է յայտարարել Հայաստան-Թուրքիա 2009 թուականի արձանագրութիւնները, պահպանուել են Հայաստանի նախագահի յայտարարութիւններն ու Հայաստանի Սահմանադրական դատարանի որոշումը:

Հայաստանի անկախ պետականութեան առկայութեան պայմաններում, միջազգային իրաւունքի համաձայն, այդ տարածքների իրաւատերը Հայաստանի Հանրապետութիւնն է: Որպէս այդպիսին՝ Հայաստանի Հանրապետութիւնը պարտաւորութիւն ունի չցուցաբերելու այն պիսի կեցուածք, որը կը վտանգի այդ իրաւատիրութիւնը: Ընդհակառակը, անհրաժեշտ է այնպիսի պահուածք եւ գործունեութիւն, որը մշտապէս կը յուշի այդ իրաւատիրութեան մասին: Սա չի նշանակում պատերազմ հռչակել

Թուրքիայի դէմ. սա նշանակում է իրաւատերը մնալ այն ամէն ինչին, որը միջազգային համայնքը, միջազգային իրաւունքի համաձայն, ճանաչել է որպէս Հայաստանի կենսականութեան համար անհրաժեշտ: Ծիշո՞ւ է, որ Հայաստանի Հանրապետութիւնը իր անկախութիւնից ի վեր երբեք տարածքային պահանջ չի ներկայացրել Թուրքիային, միաժամանակ՝ երբեք չի իրաժարուել այդ իրաւունքից: Առաւելագոյնը, որ ասուել է, այն է, որ այսօր նման խնդիր չկայ Հայաստանի օրակարգում: Իսկ դա չի նշանակում, որ վաղը չի լինելու:

Իրականում այս խնդիրը Հայաստանի Հանրապետութեան համար առաջնային է դարձել, երբ Թուրքիան է ուզեցել այն դարձնել այդպիսին՝ առկայ փաստացի սահմանները որպէս իրաւական սահման ճանաչելու իր պահանջով:

Հայաստանի պետականութեան վերականգնման 100-ամեակը լաւ առիթ է, որպէսզի Հայաստանի Հանրապետութիւնը աշխարհին յիշեցնի իր իրաւատիրութեան մասին. դա կարող է դրսեւորուել տարբեր քաղաքական քայլերով՝ կառավարութիւնը, Ազգային ժողովի, հանրապետութեան նախագահի, քաղաքամայր Երեւանի եւ կամ այլ լիազօր մարմինների ու բարձրաստիճան պաշտօնեաների կողմից: Նման կեցուածքը համահունչ կը լինի Հայաստանի սահմանադրութեան հիմքը հանդիսացող 1990թ. Օգոստոսի 23-ի Հայաստանի անկախութեան մասին հռչակագրով արտայայտուած այն կեցուածքին, որ գիտակցում է՝ «իր պատասխանատուութիւնը հայ ժողովրդի ճակատագրի առջեւ համայն հայութեան իղձերի իրականացման եւ պատմական արդարութեան վերականգնման գործում»:

Հայ հասարակութիւնը հայկական քաղաքական, եկեղեցական եւ այլ կառույցների ու կազմակերպութիւնների միջոցով կարող է եւ պետք է զօրավիճակ կանգնի Հայաստանի Հանրապետութեան նման քայլերին: Սակայն, հասարակական նախաձեռնութիւններ, ինչ անուով էլ նրանք հանդէս գան, չեն կարող փոխարինել միջազգային իրաւունքի հայկական միակ իրաւատեր հանդիսացող Հայաստանի Հանրապետութեանը, կամ որպէս իրաւատեր ներկայանալ նրա միջազգային իրաւունքներին եւ պարտաւորութիւններին:

Պետք է արձանագրել, որ Հայաստանի եւ հայ ժողովրդի իրաւունքների եւ Հայոց Յեղասպանութեան հատուցման խնդիրների հետապնդումը չի ենթադրում նախ Թուրքիայի կողմից Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչում, թէեւ նման ճանաչումը պարզ է, որ կը հետաքրքրի այդ հարցերի արժարժումը: Առաւել, Հայաստանի եւ հայ ժողովրդի իրաւունքներն ու պահանջները Թուրքիայից չկանխուելու, հետեւաբար նաեւ չեն սահմանափակուել 1948թ. ՄԱԿ-ի ցեղասպանութեան հռչակագրով: Վերջապէս, այդ ուղղութեամբ

եամբ աշխատանքները ոչ միայն իրաւական են, այլ նաեւ՝ քաղաքական:

Հայոց Յեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի Համահայկական հռչակագրով ուրուագծուել է հայ ժողովրդի իրաւունքների, պահանջների շրջանակը՝ անհատական, համայնքային եւ համազգային: Գործել է գործում են մի շարք կառույցներ, կեդրոններ՝ մշակելու այն որոշակի, յստակ հիմքերն ու ուղիները այդ իրաւունքների հետապնդման համար: Առնուել են նաեւ որոշ նախնական, մասնակի քայլեր: Այս տեսանկյունից անհրաժեշտ է, բայց ոչ բաւարար քայլ է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսի 2013թ. Ապրիլի 24-ի համատեղ յայտարարութիւնը, որով, մասնաւորաբար, Թուրքիայից պահանջուել է վերադարձնել բռնազրուած հայկական եկեղեցիները, վանքերը, եկեղեցապատկան կալուածներն ու հոգեւոր-մշակութային արժեքները: Այս ուղղութեամբ քաղաքական կարեւոր քայլ էր նաեւ Միացեալ Նահանգների Ներկայացուցիչների պալատի 2011թ. Դեկտեմբերի 13-ի (թիւ 306) բանաձեւը, որը Թուրքիային կոչ է անում քրիստոնէական, ներառեալ՝ հայկական բոլոր եկեղեցիները, եկեղեցական կալուածներն ու ունեցուածքները վերադարձնել իրենց պատմական իրաւատերերին:

Նման քայլերից է նաեւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան յարուցած դատական գործը՝ վերադարձնելու համար կաթողիկոսութեան Սիսի նստավայրը: (Այս մասին կարճ կ'անդրադառնամ վերջում): Նման քայլ կարելի է համարել նաեւ Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքութեան ջանքերը՝ վերատիրանալու Թուրքիայի այսօրուան սահմաններում գտնուող իր կալուածներին. այս ուղղութեամբ պետք է արտայայտել գործընթաց մասին ոչ մի հրապարակային գեղուցում չտալու վարքի նկատմամբ առկայ մտահոգութիւնը:

Կենսական է, որ այս ուղղութեամբ առնուած ու առնուող իրաւական թէ քաղաքական քայլեր, յատկապէս անհատական վնասուց հատուցման նպատակով անհատ հայերի կողմից յարուցուած դատեր չխոչընդոտեն մեր ազգային պահանջատիրութեանը, ինչը ազատագրական պայքարը հետզհետ կը դատարկի իր քաղաքական բովանդակութիւնից եւ կը վերածի սոսկ նիւթական դատի:

Պետք է ազգի ողբերգութիւնը որոշ անհատների կամ կառույցների կողմից նիւթական շահ ապահովելու միջոցի վերածել եւ կամ դատական անպատասխանութեան ստեղծել՝ այդպիսով, թէկուզ ակամայից, հաւաքական ու ազգային իրաւունքների հետապնդման խոչընդոտ հանդիսանալ: Խօսքը չի վերաբերում անհատական իրաւունքները զոհելուն. խօսքը վերաբերում է այդ անհատական իրաւունքները մի խումբ մարդկանց, հիմնականում որոշ փաստաբանների անզուսպ շահի աղբիւրի վերածելու ճիգերին, ինչպէս դժբախտաբար ակամատես

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԸ ՄԵԾ ԴԵՐ ՊԻՏԻ ԱՏԱՆՁՆԷ ՍՈՒՐԻԱ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀՈԳԵՄՏԱԲՈՐ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒՄԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐՈՒՄ ՄԷՋ

Կիրակի, 18 Մարտ 2018-ին Հայաստանի ԱՄԺ Տան «Լ. Շանթ» սրահին ներս գումարուցում Համազգայինի Սուրիոյ Շրջանի 21-րդ Շրջանային Ներկայացուցչական ժողովը:

Այս առիթով «Գանձասար» հետևեալ հարցազրույցը ունեցաւ Համազգայինի Սուրիոյ Շրջ. Վարչութեան ատենապետ Կարո Ալեքսանեանի եւ Կեդր. Վարչութեան անդամ Կարո Մանճիկեանի հետ:

«Գանձասար».- Պարոն Ալեքսանեան, պատերազմական ծանր պայմաններու շրջանցումով Համազգայինի Սուրիոյ ընտանիքը, եօթը տարուան ընդմիջումէն ետք, կը գումարուի իր Շրջանային Ներկայացուցչական ժողովը: Կրնա՞նք ըսել, որ Համազգայինի Սուրիոյ ընտանիքը վերսկսած է իր բնականոն գործունէութեան:

Կարո Ալեքսանեան.- Համազգայինի Սուրիոյ Շրջանային Ներկայացուցչական վերջին ժողովը 2011-ին գումարուած էր: Այդ օրերուն սկսած էր Սուրիոյ դէմ պատերազմը: Մինչեւ 2014, Շրջանային Վարչութիւնը երեք անգամներով գործեց, ոմանք գաղթած էին, ուրիշներ՝ անապահով պայմաններու մէջ յայտնուած: Համազգայինի գործունէութիւնը որոշ շրջաններու մէջ դադարեցաւ, այլ տեղեր տարտամ քայլերով ընթացաւ:

Սուրիոյ Շրջանային Վարչութիւնի նախագահ Կարո Ալեքսանեանը:

2014-ին Նորակազմ Շրջանային Վարչութիւն նշանակուեցաւ, որովհետեւ կարելիութիւն չկար Շրջանային ժողով գումարելու, նահանգներու միջեւ երթելու: Երբեմն՝ անկարելի էր: Եօթը անգամներ բաղկացած Նորակազմ Շրջ. Վարչութիւնը գործի լծուեցաւ՝ ըստ կարելոյն աշխուժացնելու սուրիահայ մշակութային կեանքը: Շրջաններու կարգ մը մասնաճիւղեր դադարած էին գործել: Կը գործէր Հայկաի «Ն. Արքայեան» Մասնաճիւղը, Արամ Մանուկեան ժողովրդային Տուն տեղափոխուելով կը գործէին՝ «Չուարթնոց» երգչախումբը (ստուար թիւով), «Բ. Կանաչեան» երաժշտանոցը, Հայագիտական Հիմնարկը, բոլորն ալ նեղ սենեակներու մէջ, անապահով պայմաններու տակ: Պատասխարանի սաներն ալ այդ շրջանին կը բնակէին ԱՄԺ Տան «Լեւոն Շանթ» սրահին մէջ եւ անոնք ներկայութեան երգչախումբը փորձեր կը կատարէր: Այդ տարիներուն փորձեցինք մէկ առ մէկ վերաշխուժացնել մասնաճիւղերը: Տիկին Գայիանէ Սիմոնեան-Տերեանի ներկայութեանն օգտուելով (որովհետեւ ան Հայաստանէն Նոր վերադարձած էր) փորձեցինք վերակազմել «Չուարթնոց» երգչախումբը: 2015-ին երգչախումբը իր առաջին համերգը տուաւ Նոր որակով: Այս վերակազմակերպուեցան Դամասկոսի, Զեսապի, Լաթաքիոյ, Գամիշլիի աշխատանքները: Նախ Դամասկոսի վարչութիւնը վերակազմուեցաւ ու գործի լծուեցաւ:

մասկոսի վարչութիւնը վերակազմուեցաւ ու գործի լծուեցաւ:

Այս անգամ Զեսապի մասնաճիւղը, քեսապցիները Նոր վերադարձած էին իրենց բնօրրանը: Անոնք անմիջապէս իրենց առաջին ձեռնարկը՝ «Տոհմիկ Երեկոյ» մը կազմակերպեցին, փափաքեցան նաեւ երգչախումբ մը կազմել: Առաջարկեցինք ամրան արձակուրդի օրերուն Հայկաի Տիկին Գայիանէին վերտախիլ նաեւ այս աշխատանքը: Տիկին Գայիանէն երկու տարի յաջորդաբար ղեկավարեց «Կիլիկիա» երգչախումբը, որ որակաւոր ելոյթներով ներկայացաւ քեսապահայութեան:

Յաջորդ վերակազմակերպուող մասնաճիւղը Լաթաքիոյ մասնաճիւղն էր: Նոր վարչութիւն նշանակուեցաւ ու մասնաճիւղը գործել սկսաւ: Լաթաքիոյ մեր ընկերները փափաքեցան պարախումբ մը յառաջացնել: Հայկաի Կրթ. Թերթեան պարուսոյց նշանակուեցաւ եւ «Գառնի» պարախումբը կազմուեցաւ:

Գամիշլիի հետ ալ կապ հաստատեցինք, սակայն համազգայնականներուն մեծամասնութիւնը գաղթած էր: Գամիշլիի մասնաճիւղը առայժմ չի գործէր:

Հայկաի Համազգայինի Հայագիտական Հիմնարկը յաւելեալ դասախօսներու կարիք ուներ, եթէ մեր պայմանները ներքին եւ կարենայինք դասախօսներ աշխատանքի հրահրել, կը կարծէմ թէ հայագիտականի ուսանողներուն թիւը կը կրկնապատկուէր: Այսօր ուսանողներուն թիւը 45 է: Դասախօսներն ու տնօրէնութիւնը ամենածանր պայմաններուն մէջ իսկ շարունակեցին իրենց ծառայութիւնը եւ հիմնարկը երբեք չփակեց իր դռները ուսանողներուն դիմաց: Շրջանային Վարչութեան որոշումով Հայագիտականէն ներս ուսումը անվճար դարձաւ, սա Նոր ուսանողներ ներգրաւելու առիթ հանդիսացաւ:

2017-ին Երեւանի Պետական Համալսարանին եւ Համազգայինի Հայագիտական Հիմնարկին գործակցութեամբ Սուրիոյ Շրջ. Վարչութեան հովանաւորութեամբ Հայոց Պատմութեան առցանց դասընթացը կազմակերպուեցաւ, որուն մասնակցեցան 15 հայկաիներ: «Բ. Կանաչեան» երաժշտանոցի աշխատանքը Արամ Մանուկեան ժողովրդային Տան մէջ դժուար կ'ընթանար: Աշակերտները երբեմն անցքերուն մէջ իրենց փորձերը կը կատարէին: Հետագային Ազգ. Վարչութեան եւ Ազգ. Միացեալ վարժարանի հոգաբարձութեան հետ խորհրդակցաբար, որոշեցինք օգտագործել վարժարանի կառոյցը: Աշակերտութեան թիւը հոգաբարձութեան հետ խորհրդակցելու արդիւնքով վարժարանի կառոյցը օգտագործելու որոշումով 2017-ի աւարտին հայրենի արուեստագետ Արմեն Ծէտերեան երեւանէն Հայկաի ժամանեց մեր հրաւերին ընդառաջելով եւ երկու ամիս սիրայօժար, մասնագիտական իր ցուցմունքներով ծառայեց երաժշտանոցին:

Թատերակալան յանձնախումբը վայրի դժուարութիւն ուներ: Ներկայիս բարեբախտաբար վերանորոգել սկսանք Ազգ. Չաւարեան վարժարանի կառոյցը, որ տրամադրելի պիտի ըլլայ Համազգայինին: Թատերակալան յանձնախումբը կը պատրաստուի Պերճ Զեյթունցեանի «Մեծ Լռութիւն»ը երկի ներկայացումին՝ բեմադրիչ Յովհաննէս Պանտաքի հսկողութեամբ:

«Գ.»- Այսպիսի դժուարին պայմաններու մէջ մշակութային կեանք պահելը ինչպիսի՞ անդրադարձ ունեցաւ զաղոյթի հայութեան վրայ:

Կ. Ա.- Սուրիահայութիւնը հաց ու ջուրի պէտք ունի մշակութային, մարմնամարզական միութիւններուն: Սուրիահայութիւնը չի կրնար գոյատեւել առանց մշակոյթի: Երգը պիտի ապրի, պարը պիտի ապրի, արուեստը պիտի ապրի ու ապրեցնէ մեր ժողովուրդը:

Մեր գրոյցը շարունակեցինք Համազգայինի Կ. Վարչութեան անդամ Կարո Մանճիկեանի հետ:

«Գանձասար»- Համազգայինի Կեդրոնական Վարչութիւնը Սուրիոյ պատերազմի օրերուն ի՞նչ քայլերու դիմեց պահելու սուրիահայութեան մշակութային կեանքը:

Կարո Մանճիկեան.- Համազգայինի Կեդրոնական Վարչութիւնը Երեւանի մէջ գումարուած իր վեցերորդ եւ եօթերորդ պատգամաւորական ժողովներու որոշումներուն ընդառաջելով գործնական քայլերու դիմած էր Համազգայինի Սուրիոյ Շրջանային Վարչութեան նիւթաբերոյական աշակցութիւն ցուցաբերելու համար: Իսկ սուրիահայութիւնը գոյատեւելու այդ գորաւոր կամքը ցուցուցած էր արդէն՝ ի պատիւ բարոյական արժեքներ մարմնաւորող համազգայնականներուն:

Եթէ դժուարութիւններ յաղթահարելու այդ կամքը գոյութիւն չունենար, ես չեմ կարծեր, որ Համազգայինի Սուրիոյ Շրջանը այսօր, եօթը տարի ուշացումով, 21-րդ Շրջանային Ներկայացուցչական ժողովը գումարել կարենար: Այն ինչ որ քիչ առաջ լսեցինք տեղեկագիրներով նաեւ գրաւոր եւ բանաւոր արտայայտութիւններով, մենք ի վիճակի պիտի չըլլայինք լսելու: Բնական է սուրիահայութեան կամքի ուժն էր, որուն արձագանգը ինչեք Համազգայինի Սուրիոյ բարձրագոյն ժողովով: Համազգայինի մեծ ընտանիքին միակ շրջանը, որ նիւթական աշակցութիւն կը ստանար Կեդրոնական Վարչութեան Սուրիոյ շրջանէն էր: Սուրիահայութիւնը գոյապայքար կը մղէր իր մշակոյթով եւս: Սուրիահայութիւնը, մասնաւորապէս հալէպահայութիւնը, ռումբերու տարափին տակ բեղուն գործունէութիւն ծաւալեց ու հայ մշակոյթին ջահը վառ պահեց: Կաղացումներ բնականաբար պիտի արձանագրուէին, շրջանը տագնապի մէջ էր: Ներկայիս Դամասկոսը կ'ապրի սուր տագնապ. մէկ ամիսէ ի վեր չեն գործէր Դամասկոսի հայկական վարժարանները, յատկապէս քրիստոնէաբնակ թաղերը, մօտ ըլլալով թե՛ գիծերուն, վտանգի տակ են:

Համեմատաբար աւելի մեղմ վիճակի մէջ է Գամիշլիի հայահոծ շրջանը, սակայն ան ալ ունի իր իւրապատու պարագան եւ աշխարհագրական ու ռազմաքաղաքական պատճառներով կարելիութիւն չունի աշխուժացնելու մշակութային գործունէութիւնը:

Զեսապը երկու երեք տարիէ ի վեր վերակազմած է արդէն:

Լաթաքիան եւս, թեւեւ աւելի տատամտ քայլերով, բայց վերջին հաշուով սկսած է վերագտնել իր բնականոն պայմանները:

Եթէ մենք կը խօսինք վերականգնումի ծրագիրներու մասին կամ սուրիահայութիւնը վերակազմելու յաւակնութիւնը ունինք, անոր մէջ Համազգայինը իր մեծ դերակատարութիւնը պիտի ունենայ, հոգեկան վերակազմութիւնը նպաստելու, հոգեմտաւոր մշակոյթը ճարձատեցնելու եւ հոգիները այդ տաքութեամբ ամրապնդելու:

Այդ հաւատքը ունինք եւ այս ժողովէն այդ հաւատքով պիտի մեկնինք Երեւան՝ մասնակցելու Համազգայինի եօթերորդ պատգամաւորական ժողովին:

«Գ.»- Շնորհակալութիւն: Յաջողութիւն կը մաղթեմք Համազգայինի գործունէութեան:

Կարո Ալեքսանեանը (ձախ) և Կարո Մանճիկեանը (աջ):

Թուրքիոյ նուրջ

Թրքական Ուժերը կը նստահարեն Աֆրիկի դեմ գրոշը

Երեքշաբթի, 20 Մարտ 2018-ին, ՍԱՆԱ-ի թղթակիցը հաղորդեց, որ թրքական ուժերուն եւ գինեալ ահաբեկչական խմբաւորումներուն Աֆրիկի դեմ շարունակական յարձա-

կումներուն ի տես Աֆրիկի ժողովուրդին տառապանքը կը շարունակուի: Բնակչութիւնը տեղահան-

ուելով ուղղուեցաւ Աֆրիկի յարակից շրջաններ:

Հալէպի նահանգապետարանը Առողջապահութեան Տնօրէնութեան հետ գործակցաբար, շարժական դարմանատուներ եւ մասնա-

գետ բժշկներ ուղարկեցին ալ Չիարա գիւղ՝ հարիւրաւոր վիրաւորներուն օգնութիւն ցուցաբերելու համար:

Կիրակի, 18 Մարտ 2018-ին, թրքական ուժերը եւ անոնց ենթակայ գինեալ ահաբեկչական խմբաւորումները ներխուժելով Աֆրիկ քարուքանդ ըրին շրջանը եւ տեղահան դարձուցին տեղւոյն բնակչութեան մնացորդացը:

Յիշենք, որ թրքական ուժերուն երկու ամսուան շարունակուող յարձակումներուն հետեւանքով աւելի քան 1000 քաղաքացիներ զոհուեցան, հազարաւորներ տեղահանուեցան եւ նիւթական ու մարդկային մեծ վնասներ կրեցին:

ՀԱՅ ԿԻՆԸ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵԱՆ ՕՐԻՆԱԿ

Մարիանա Պերթիզեան - Ղազարեան

Անպարտելի հայ կնոջ ոգին գեղեցիկ օրինակը տուած է Նաեւ 12-րդ դարուն Այծեմնիկ տիկինը կամ Այծեմն Անեցին, երբ պարսկական ու արաբական զօրքերը գրոհեցին Անիի վրայ, ժողովուրդը դիմեց ինքնապաշտպանութեան: Այծեմնիկ տիկինը արիաբար դիրքէ դիրք վազեց մարտիկները խրախուսելու համար՝ առանց ուշադրութիւն դարձնելու իր ստացած վերքերուն: Ազատասեր տիկնոջ օրինակը խանդավառեց բոլորը, որուն շնորհիւ՝ հայերը կրցան ետ մղել թշնամին:

Յիշեալ կիները բոլորն ալ ազնուական դասակարգին կը պատկանէին, սակայն այս նոյն հզօր ոգին կը տիրեր Նաեւ հասարակ ժողովուրդին մէջ:

Հայ կնոջ դերը մեծ նշանակութիւն ունեցած է մեր պատմութեան մէջ, մասնաւոր՝ ողբերգական պայմաններուն մէջ: Որքերը հաւաքելու ու դաստիարակելու, հիւանդները խնամելու, աղքատներն ու այրիները պատսպարելու, սգաւորները մխիթարելու եւ չքաւորներուն սիրաբար օժանդակելու գործին օրինակելի նուիրումով լծուած է հայ կինը: Աշխէն թագուհի եւ Շուշանիկ Պահլաւունի ցայտուն օրինակներ են հայ կնոջ նուիրումութեան:

Մեծ եղեռնի օրերուն Տեր Զօրի աւազներուն վրայ հայ կինը եղաւ ուսուցչուհի եւ մայր:

Պոլսոյ եւ Արեւմտահայաստանի մէջ կին գործիչներ եւ մտաւորականներ կը գործէին ընդհատակէտայ: Գրող, դերասան, բժշկուհի, արուեստագիտուհի, ուսեալ, միանձնուհի՝ բոլորն ալ զոհ գացին Մեծ եղեռնին, եւ որոնց մասին չունինք բաւարար տեղեկութիւններ:

Մեր ամբողջ պատմութեան ընթացքին, ազնուական տոհմերու պատկանող տիկիններու մեկենասութեամբ գրի առնուած բազմաթիւ ձեռագիրները եւ անոնց բարերարութեամբ կառուցուած եկեղեցիները, կանգնեցուած խաչքարերը եղած են անոնց մտայնացման արդիւնքը: Չարթօնքի շրջանէն սկսեալ հայուհիներ մասնակցած են մեր գրականութեան գարգացման եւ կազմաւորման գործին, ինչպէս՝ Սրբուհի Տիւսաբ, որ ստացած էր եւրոպական կրթութիւն եւ եղած էր ֆեմինիստական շարժման ջատագովներէն: Նոյնպէս հայ թատրոնն ու երաժշտութիւնը եւ հայ արուեստի տարբեր բնագաւառներ հայուհիներու ձեռքամբ արձանագրած են նուաճումներ:

Եղեռնի օրերուն հրաշքով փրկուած կարգ մը մտաւորականներու կողքին, փրկուած է Նաեւ մտաւորական Չապել Եսայեանը, որ յայտնուած էր երիտթուրքերու «Սեւ ցուցակ»-ին մէջ: Ան չկիսեց միւս հայ գրողներուն ճակատագիրը՝ իր գործադրած հզօր ջանքերուն շնորհիւ:

Երբ թուրք ոստիկաններ շքամուտքին առջեւ հարցուցած են, թէ

ի՞նքն է արդեօք Չապել Եսայեանը, ան պատասխանած է. «Ո՛չ, Չապելը ներսն է»: Եւ կրցած է ծպտուած դուրս գալ Թուրքիայէն: Թրքական եաթաղանէն մագապուրծ ազատած, Փարիզ ուսանած Եսայեան զոհը դարձաւ ստալինեան եղեռնին՝ ճաշակելով համայնավարութեան բանտի անլուր չարչարանները, թաղուելով անծանօթ վայրի մը մէջ: Իր մահէն ետք իրմէ մեզի կը հասնի 19 նամակ՝ գրուած Երեւանի, Լենինականի, Պաքուի բանտերէն, հասցեագրուած իր որդւոյն՝ Զրանդին, աղջկան՝ Սոֆիին եւ հարսին՝ Բերկուհիին, փոստային բացիկներու եւ թուղթի պատառիկներու վրայ գրուած:

Հետագային մեծ լռութիւն մը կը տիրէ գրողին անուան շուրջ, մինչեւ այն պահը, երբ խորհրդային հասարակարգը կ'արժեւորէ զինք:

Երբ իր գաւառներուն հետ 1933 թուականին Փարիզէն կը տեղափոխուի Խորհրդային Հայաստան, Եսայեան կ'ընդունուի Համայնավար կուսակցութեան շարքերը, այդ պատճառով ալ թերեւս սփիւռքի մէջ կը գրկուի իր հեղինակութենէն: Ան Հայաստանի մէջ աշխատանք տարած է հայ տարագիրներու եւ որքերու հաւաքագրման եւ տեղաւորման գործին մէջ: Երբ անոր հարցուցած են, թէ ինչպէ՞ս կը դիմանար Երեւանի պայմաններուն «բարեկեցիկ Փարիզէն ետք», պատասխանած է. «Անյարմարութիւնները ոչ մէկ նշանակութիւն ունին ինձի համար, քանի որ ես կը մասնակցիմ իմ երկրիս ապագայի կառուցման»...

Եսայեան իր գրիչով եւ կեանքով աշխատած է հայ կինը մղելու ընկերային ասպարեզ՝ իբրեւ դերակատար այդ մարդու կողքին եւ անոր հետ հաւասար իրաւունքներով: Ան տարածած է ազատամիտ գաղափարներ՝ կնոջ բարոյական եւ մտաւորական վիճակը բարեփոխելու համար: Չանացած է հերքել կնոջ կարողութիւնները ստորադասող կարծիքները: Ան իր յօդուածներէն մեկուն մէջ կը գրէ. «Կինը աշխարհ չէ եկած միտակ հաճելի ըլլալու համար: Կինը ծնած է իր խելքը, մտայնի, բարոյական եւ ֆիզիքական յատկութիւնները գարգացնելու համար: Ինքզինքնին յարգող բոլոր կիներուն իտեալը միայն հաճելի ըլլալը պէտք չէ ըլլայ, այլ՝ երկրիս վրայ գործուն բարերար տարր մը դառնալը»: Ան իր գրիչով եւ կեանքով աշխատած է հայ կինը մղել ընկերային ասպարեզ՝ իբրեւ գործուն դերակատար այդ մարդու կողքին եւ անոր հետ հաւասար իրաւունքներով:

Չապել Ասատուր (Սիպիլ) ամուսնոյն՝ Զրանդ Ասատուրի հետ, աղետի տարիներուն թաքնուելով Պոլսոյ մէջ, փրկուեցաւ թուրքի դանակէն: Ան մտաւորական շարժում ու գրական հոսանք յառաջացուց պոլսահայ իրականութեան մէջ, 19-րդ դարու վերջը եւ 20-րդ դարու

սկիզբը: Ան Ազգանուէր հայուհեաց ընկերութեան հիմնադրութեան նախաձեռնողներէն մին եղաւ: Պոլսոյ եւ յատկապէս հայկական գաւառներու մէջ հայուհիներու համար դրպրոցներ բանալու նպատակը հետապնդեց: Զառուրդ դար այդ ընկերութիւնը գոյատեւեց՝ հոգալով կրթաթոշակը հայուհիներու ուսման: Իսկ հետագային լծուեցաւ ջարդերու պատճառով անտէր մնացած որբերու հոգատարութեան:

Սիպիլ իր երկրորդ ամուսինին՝ Զրանդ Ասատուրի հետ հայոց լեզուի, քերականութեան եւ գրական ընթերցումներու «Թանգարան» անունով դասագիրքերու շարքը կը պատրաստէ, որ ամբողջ քառորդ դար կը ծառայէ հայ սերունդի դաստիարակութեան գործին: Սիպիլ հայ կնոջ իրաւունքներու պաշտպանութեան ու ազատութեան գրական դպրոցը ստեղծեց իր ստեղծագործութիւններով, ինչպէս՝ Չապել Եսայեան:

Հրանդ Մարք, որ կինն էր Երուանդ Թուրքեանի, կը խմբագրէր կնոջական թերթ մը, նոյն ատեն յօդուածներ կը գրէր պոլսահայ մամուլին մէջ Եղեռնի տարիներուն:

Մարի Պէլլերեան Գահիրէի մէջ կը հրատարակէ «Արտեմիս» անունով կնոջական պարբերաթերթ մը, Մեծ եղեռնի նախօրեակին գործով Պոլիս կը գտնուի եւ կը նահատակուի մնացեալ մտաւորականներուն հետ:

Հայ կնոջ իսկական առաքելութիւնը առաքինի կին, ինչո՞ւ չէ, մայր դառնալուն մէջ է Նաեւ, որուն մէջ կայ մեծ կոչում ու նպատակ: Եթէ առողջ է հայ կինը, առողջ է հայ մայրը, առողջ է Նաեւ հայութիւնը, հետեւաբար առողջ հոգիով մօր կամ հայ կնոջ պարտքն է արթուն հսկել իբրեւ պահապան իրեշտակ իր ընտանիքին մայր լինելի լեզուին նկատմամբ իր ունեցած նախանձախնդրութեամբ եւ երկիւղածութեամբ:

Ընտանիքը հայ ժողովուրդին համար փոքրիկ եկեղեցի է, դպրոց եւ հայրենիք: Իսկ առաքինի կինը պիտի դառնայ առաքինի հայ մայր, որ կարենայ բարոյական ճշմարտութիւններով մնած սերունդ դաստիարակել: Չափանիշեր եւ սահմաններ ճշդել իր գաւառներուն: Հայ առաքինի կինը գիտակից է իր կոչումին, լաւատես ու անկեղծ է, միաժամանակ՝ իր անհատականութիւնն ու հեղինակութիւնը պահող:

Հայ կինը ոչ միայն գործերով պէտք է վիստել իր ներկայութիւնն ու հայրենասիրութիւնը, Նաեւ իր դրական խօսքերով քաջալերել եւ ոյժ տայ իր շրջապատին: Բնաւ բացասական կեցուածք պէտք չէ ունենայ ան: Հակամետ պէտք է ըլլայ ուրախառիթ եւ փոքր պատահարները գոհունակութեամբ զուարթութեան առիթներու վերածելու՝ լաւ գիտակցելով, որ միշտ ժխտական եւ բացասական զգացումներ ունենալը կը սպառեն ուժերը, ինչպէս բարկութիւնը, ատելութիւնը, յանցանքի գագոցումը, կասկածը, նախանձը, ընկճուածութիւնը, գոհի կարգաւիճակով հանդէս գալը: Պէտք է ըլլայ նախաձեռնող եւ լաւատես՝ թոյլ չտալով, որ բացասա-

ԿԸ ԽՈՆԱՐՅԻՄ ՎԵՐՈՒԹԵԱՆԴ ՈՒ ՆՈՒԻՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆԴ ԴԻՄԱՅ

Նորա Բարսեղյան

1980-ական թուականներու պատերազմին ամենէն դաժան հանգրուանն էր: Ամէն բան սեւ էր ու դաժան, կեանքի մասին մտածող չկար, միայն մահէն փախուստի հեւքն էր մարդոց միակ մտահոգութիւնը. օդին մէջ տխուր բան մը կար, կար ռուկ ծակող հոտը վառօդին, թընդինը՝ մահուան սուրհանդակ ռումբերուն, կային «Սաութ Լուպնէն»-էն հնչող ու պատերազմի մթնոլորտին հետ ներդաշնակուող երգերը՝ Ֆէյրուզին, Ժուլիային, Մաժիտա Ռումիին, Ռատիի Սաֆիին, որոնք յաճախ կ'ընդհատուէին վերջին լուրերու հաղորդումներով, որոնք ո՛չ մէկ անգամ դրական էին... Պատերազմական ու սարսափ ներշնչող էր մթնոլորտը, մանուկ էինք, բայց լաւապէս կը գիտակցէինք, որ մանկութիւն չէինք ապրեր...

Մանուկներու քանի մը օրուան ծարաւը յագեցնելու եւ մեր տրտունջները լռեցնելու նպատակով մայրս եւ մեր դրացի առոյգ մեծ մամիկը փութացին Պուրճ Յամուտ՝ դատարկ շիշերով լեցուն տոպրակները օրօրելով: Լիբանանէն ուժեղ կուսակցութեան որջը եղող մեր ապրած Զարանթինա շրջանին մէջ կեանքը ամբողջովին կանգ առած էր, խանութները վերջնականօրէն փակած էին իրենց դռները, բնակիչներուն մեծամասնութիւնը գաղթած էր: Աւելի'ն. ո՛չ միայն ելեկտրականութիւնը ամբողջովին ընդհատուած էր, այլ ըմպելի ջուր ունենալու ոչ մէկ կարելիութիւն կար, որովհետեւ շրջանին մէջ յայտնաբերուած միակ ջրհորը մեզի «կը շնորհէր» դեղին ու տարօրինակ հոտ ունեցող հազիւ գործածելի ջուր միայն: Պուրճ Յամուտի մէջ, սակայն, կային ջրհորներ, որոնք ըմպելի ջուր կը հայթայթէին ժողովուրդին, իսկ մեր ազգականներէն մէկուն միջնորդութեամբ երբեմն-երբեմն մենք եւս այդ ջուրէն քանի մը շիշ ունենալու բախտին արժանի կ'ըլլայինք:

Կարելի եղածին չափ մեծ թիւով տարբեր ձեւի ու չափի շիշերով օժտուած կիները գրեթէ կը վազէին. գինադադարը քանի մը ժամուան համար էր, ռմբակոծումները կրնային շուտով վերսկսիլ, իսկ մեր դիմաց փռուած եւ քուն չճանչցող զոյգ մայրուհիները շատոնց մահաքունի մէջ էին, վաղուց սլացող ու կեանք յուշող ինքնաշարժներու փոխարէն՝ դիակներ կը գրկէին, որովհետեւ քիչ անդին դէպի երկինք սլացող Պրոժ Էլ Մըրին մէջ տեղակայուած արձակազէններ դէպի երկինք կը տանէին մայրուհիէն անցնիլ փորձողներուն մեծամասնութիւնը...

Դէպի Պուրճ Յամուտ փոխադրող ինքնաշարժ մը գտնելը հրաշքի համագօր էր, ուստի անձնական ուժին ու ոտքերուն վստահիլը միակ ելքն էր: Դատարկ շիշերով լեցուն տոպրակներով երթալը հարց չէր, մեր տունէն «դէպի աղբիւրը ըմպե-

լի ջուրի» կ'առնէր շուրջ 25-30 վայրկեան, տակաւին հոն կար ջուրի հերթ սպասելը, մանաւանդ որ զոյգ մը կիները օտար էին, Պուրճ Յամուտէն չէին, ուստի անելի երկար կրնային սպասել եւ ուշանալ: Իրենք կ'ուշանային, սակայն չէր ուշանար գինադադարի ավարտման ժամկետը... Սպասումը հետզհետէ կը դառնար անելի տաժանելի ու ահաւոր. երկրորդ յարկի վրայ գտնուող մեր բնակարանը չորրորդ յարկէն անելի ապահով սեպելով՝ մեր դրացիներն ալ իրենց փոքրիկներով փոխադրուած էին մեր տունը:

Սիրելի մայրս ու գուրգուրոտ մեծ մամիկը ուշացան, մտահոգութիւնը հետզհետէ անելի բացայայտ սկսաւ դառնալ տնեցիներուն դժմբերուն վրայ, քիչ ետք մանուկները եւս տագնապելու սկսան, սպասումը սկսաւ ահաւոր ու ճնշիչ դառնալ, վայրկեանները շատ արագ կը սուրային, ձայնասփիւռի խօսակցը Մաժիտա Ռումիի «Քումի եւ Պէրուլ» երգը կ'ընդհատէր՝ յայտնելու, որ տարբեր շրջաններու մէջ հրացանաձգութիւնները սկսած էին: Ասիկա կանաչ լոյս էր ռումբերուն, քիչ ետք անոնք եւս «գործի պիտի անցնէին»: Ու անցան... Մեր կիները կ'ուշանային, մանուկներս գրկած էինք պատշգամի բազրիքը եւ հազիւ կըրնայինք գսպել մեր արցունքները: Բոլորիս նայուածքները ուղղուած էին երկու մայրուհիներուն միւս կողմը՝ անկիւնի վրայ գետեղուած Մարիամ Աստուածածինի արձանին, ուր մայրուհին կը միանար ներքին գիծին, որ կը տանէր Պուրճ Յամուտ: Զոնկէ պիտի ծագէին մեր սիրելիները, անոնք քանի մը ժամ առաջ հոնկէ անհետացած էին: Զրացանաձգութեան ձայն կը սկսի լսուիլ նաեւ մեր մօտակայքէն, անելի փոքրերը կը սկսին հեկեկալ ու անելի ամուր գրկել բազրիքը՝ արցունքոտ աչքերն անգամ այդ կէտէն չհեռացնելով: Պայթիւմները կը սաստկանան, անելի չափահասները մերթ կը նային Պրոժ Էլ Մըրին, մերթ՝ մայրուհին ու ներքին փողոցը կապող կէտին... Արդեօք արձակազէնները դիրքաւորուած էին արդէն... Մանուկներս հոնկէ հեռացնելու եւ ներս տանելու

Շար. Էջ 14

Նշմար

ՄԱՅՐԸ

Դիմացեալ անցնող սա ութսունամեայ մամիկը, որ կանաչեղէնով բեռնաւորուած սայլակ մը հրելով կը տանի, արդեօք երբեւիցէ անդրադարձե՞ր է, որ Կանանց Միջազգային Օր կայ, որ Գեղեցկութեան եւ Մայրութեան Տօն կայ, որ աշխարհի մէջ Մայրերու Տօն ըսուածը գոյութիւն ունի: Արդեօք իր հարագատներէն մէկն ու մէկը այդ առիթներով ծաղիկ մը, կամ գոյգ մը հողաթափ տուիրա՞ծ է իրեն:

Մեր մօտ, Սուրիոյ մէջ գարնանամուտի օրը՝ Մարտ 21-ին կը յիշատակուի Մայրերու Տօնը եւ որքան իմաստ կայ անոր մէջ, քանի որ բնութիւնն ալ մայր է եւ գարնան կը վերածնի:

Թող վիրաւորական չթուի, երբ ըսեմ, որ մեր մօտ ծերերուն հանդէպ ցուցաբերուած յարգանքը շատ անելի անկառու է, քան Զայաստանի մէջ, ուր մեծ թիւով պառաւ կիներ փողոցներն են ու կը մուրան, կամ կ'աշխատին իրենց օրուան հացը վաստկելու համար:

Մին, քանի մը խուրճ ազատքեղ, կամ բողկ դրած մայթին վրայ, անցնող-դարձողին «Լաւ մաղտանտս տամ, լաւ բողկ տամ» կ'ըսէ ցած ձայնով, քիչ մըն ալ զգոյշ, որ յանկարծ մէկը գալով զինք չքէ. ուրիշ մը իր կրած կաթսայի բռնիչները ձեռքին, կանգնած գնորդի կը սպասէ, երրորդ մը օրուան մէջ քանի անգամ վաճառատան դիմացի մայթին վրայ թափած տերեւները կ'ալլէ ու խանութի ցուցափեղկին ապակիները կը սրբէ. ուրիշ մը, քիչ մը անդին, քարին վրայ նստած, ձեռքը երկարած ողորմութիւն կը խնդրէ:

Տղամարդիկ ալ չկա՞ն նոյն վիճակին մէջ, կա՞ն, թէեւ անելի քիչ են, սակայն անոնց համար նոյնքան չի ցաւիւր սիրտս, որքան այս մամիկներուն համար, որոնք ժամանակին, ով գիտէ ի՞նչ աղջիկներ եղած են, սիրած ու սիրուած են, նշանուած, ամուսնացած, ընտանիք պահած, զաւակ մեծցուցած ու թոռներու տեր եղած, յետոյ ալ փողոցները ինկած:

Իրենց այս յառաջացած տարիքին ի՞նչն է որ կը մղէ զիրենք աշխատելու: Զացի խնդիր է: Պետութեան տուած հանգստեան թոշակը անբաւարար է՝ իրենց առօրեայ պէտքերու ապահովման համար: Լաւ... տան մէջ զաւակ ու թոռնիկ չկա՞ն, որ զիրենք այս խայտառակ վիճակէն փրկեն, թէ՞ ամբողջ կեանք մը աշխատել էտք, հիմա հանգիստ ընելն ու անգործ մնալը չեն նախընտրեր:

Ո՛վ մարդկային արդարութիւն... Արեւմտեան երկիրներու մէջ, երբ տարիքը զիրենք հանգստեան կը կոչէ, իրենց խնայած դրամով ու պետական թոշակով կը սկսին կեանքը վայելել, հանգստավայրեր կ'երթան, երկիրներ կ'այցելեն, հոգ կը տանին իրենց հագուածքին ու արդուզարդին, կոկիկ, ուրախ, ճռուողուն... կը տեսնեմ զիրենք ու երանի կու տամ իրենց: Ընդհ է որ անոնք այս երջանկութեան հասած են շատ ուշ, սակայն հասած են, ոչ թէ հանգստանալու փոխարէն փողոցները ինկած են հաց ճարելու համար:

Արեւմուտքի մէջ senior citizen (երեք քաղաքացի) ըլլալը պատիւ է ու յարգանքի արժանի: Երեցները ուր որ երթան, մարդիկ յարգանքով կը վարուին անոնց հետ, թանգարաններն ու փոխադրական միջոցները յատուկ զեղչ կը տրամադրեն: Մէկ խօսքով, պետութիւնը կ'աշխատի անոնց կեանքի աշխան մէջ գարուն խառնել...

Իսկ մեր մօտ, անոնց հացին հետ լեղի կը խառնուի: Խօսքս թէ պետութեան ուղղուած է, թէ ալ տարեցներուն զաւակներուն ու թոռներուն. Յարգեցէ՛ք ձեր մեծերը եւ վայելեցէ՛ք անոնց օրհնութիւնը:

Այս առիթով արաբական պատմութեան մը յիշեցի. կ'ըսուի թէ պատերազմի մը պատճառով, շրջանի մը բնակիչներուն տեղահանութիւնը անհրաժեշտ կ'ըլլայ: Եմիրը կը հրահանգէ, որ բոլոր ծերերը լքուին, մասն իրենց տեղերը, անելորդ բեռ չըլլալու համար եւ միայն երիտասարդները միանալով բնակին, շարժին: Երիտասարդ մը, որ շատ կը սիրէր իր մեծ հայրը, չի կրնար զայն ձգել յարձակող թշնամիներուն ձեռքը ու գաղտագողի զայն կը գետեղէ իր ձիուն խուրջինին աչքերէն մէկուն մէջ ու ճամբայ կ'իյնան: Բնակը անապատին մէջ երկար ընթանալէ ետք, հանգիստի համար կանգ կ'առնէ: Վրանները կը լարեն ու կը սպասեն ամառուան, սակայն այնքան ցուրտ է, որ մարդիկ կրնան սառիլ, ծառեր ալ չկան, որպէսզի անոնց փայտերով կրակ վառեն, անճուկած կը դիմեն Եմիրին, որ ինք ալ լուծում չի կրնար գտնել ու շուարած կը սպասեն հրաշքի մը:

Երիտասարդը խուրջինէն մեծ հօր ձայնը կը լսէ, կը մօտենայ ու ականջ կը դնէ: Մեծ հայրը, որ տեղեկ էր վիճակէն, կ'ըսէ, իւրաքանչիւր վրան 10-12 ցիցով ամրացուած է, անոնց իւրաքանչիւրէն եթէ երկու ցից հանէք, բան չի պատահիր, հաւաքեցէք հարիւրաւոր այդ փայտիկները եւ կրակ վառեցէք:

Երիտասարդը ուրախացած, այս առաջարկը կը ներկայացնէ Եմիրին, որ կը գարմանայ ու կը ստիպէ, որ ըսէ թէ ուրկէ՞ իմացաւ: Տղան կը խոստովանի ու կը սպասէ պատիժի, իսկ Եմիրը անդրադառնալով իր սխալին, կը հրահանգէ, որ վերադառնան եւ ծերերը բերեն, թշնամին չհասած, քանի որ, կ'ըսէ, ինչ ալ պատահի, ծերերուն փորձառութիւնն ու իմաստութիւնը միշտ ալ պէտք են մեզի:

Յակոբ Միքայէլեան

ՄԱՅՐԵՐՈՒՆ

Տիրուկ Մարգարեան-Կարապետեան

Աշխարհը անշունչ, դուք՝ թթուածինն եք,
Ծովերը սատափ, դուք՝ մարգարիտն եք,
Անաստղ երկինքին ծիր կաթինը վառ,
Երկրին բերք բաշխող ճոխ արտը ճարտար:

Խաւարը ցրող՝ ճաճանչը դուք եք,
Կեանքի իմաստը, խորհուրդը դուք եք:
Աստուծոյ ձեռամբ, ճի՛շդ ժամանակին,
Ադամին կողքին ծնողը դուք եք:

Ձեր սրտին խորքը գանձեր կան անթաղ,
Սերեր կան անյագ, վէպեր կան անմա՛հ:
Ձեր հոգւոյն ներսը հեւքեր կան ահեղ,
Կիրքեր կան անմեղ, կեանքե՛ր կան գունեղ:

Ձեր ետը մոռցած դուք մատաղ կ'ըլլաք,
Ձեր սիրտը թողած սրտի տաղ կու տաք,
Ձեր կեանքն անտեսած՝ նորը կը պատեք,
Ձեր հոգին թաղած՝ հոգի կ'ընծայեք:

Ձեզմով կը ծլին ծիւրերը գարնան,
Ձեզմով կը ծնին վարդերը ամրան,
Ձեզմով կը բխին շուրթերը մարմար,
Ձեզմով կը յորդին գետերը մարմանդ...

Շենշող արեգը ձեզմով կը ժպտի,
Արծաթ լուսինը ձեզմով կը հալի.
Կը դառնայ մահիկ, կը հսկէ հեզի՛կ
Աստղերուն փայլուն՝ հոյլերուն եռուն:

Ծովերը կապոյտ կը կապեն ձեզմով,
Գետերը ալեակ կը փռեն ձեզմով,
Երկինքը թռչնակ կը գրկէ ձեզմով,
Արեւը ոսկի կը շարէ ձեզմով:

Գարունը ձեզմով լոկ կը կանաչի,
Ամառը ձեզմով ջերմ-ջերմ կը վառի,
Աշունը ձեզմով անձրեւ կը մաղէ,
Ձմեռը ձեզմով փաթիլ կը մանէ:

Երկիրը անվե՛րջ կը շրջի ձեզմով,
Ցերեկը կու գա՛յ ու կ'երթայ ձեզմով,
Գիշերը արթուն կը հսկէ ձեզմով,
Հորիզոնն անգամ կը գծուի ձեզմով:

Աստուած ձեզ դրկեց, ձեզմով կեանք հիւսեց,
Ձեզմէ Մայր ընտրեց ու Սերը երգեց,
Ձեզմով բե՛րք տուաւ, ձեզմով յո՛յս գտաւ
Ու դարձեալ ձեզմով անմար Զա՛հ վառեց:

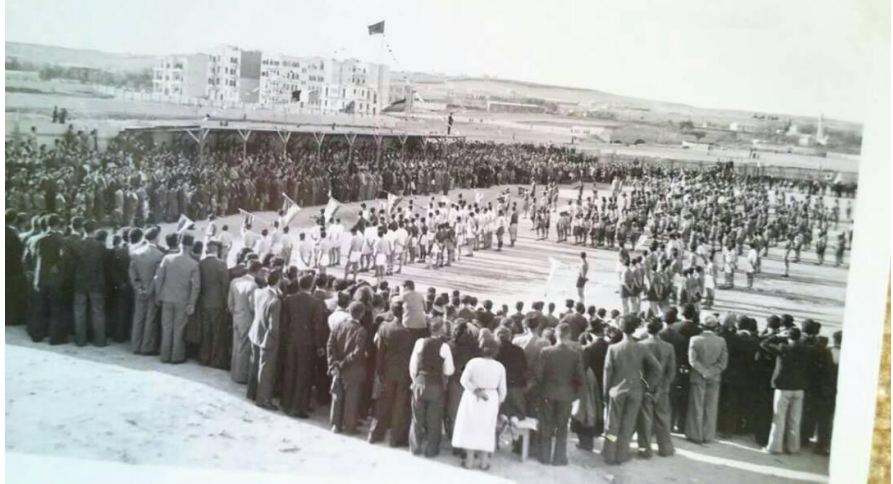
Եւ դո՛ւք, ո՛վ մայրեր, զոհաբե՛ր մայրեր,
Ձեր արգասաբեր սաղմերով առլի
Ներշնչումն եղաք մեր Արարիչին
Ու տաղը դարձաք արա՛ր աշխարհին:

ՇՔԵՐԹ

Պոլիս ծնած, Ֆրանսայի մէջ կէս դար երգիծական բնոյթով բեղուն ստեղծագործութիւններու եւ յօդուածներու հեղինակ Նշան Պէշիկ-թաշլեան, ականատեփ վկայագրութեամբ հետեւեալ ձեւով կը նկարագրէ Յալեպի մէջ տեղի ունեցած

ու բոլոր թաղերէն Հալեպի: Գումար՝ երկու հազար հինգ հարիւր մարդիկ: Միացեալ կը քայլեն քաջամոռոջութիւնն ու գեղեցկութիւնը: Նաեւ հրեղէն հպարտութիւնը:
Կ'անցնին իրենց նայուածքին նետերը արծակած յառաջ, իրենց

ՀՍՀՄ-ի 34-րդ միջմասնաճիւղային հանդիպումներու ամառական ընդհանուր տողանցքը.-

Մայր մարգարաշտ Յալեպի, Տարեկան շքերթ ՀՍՀՄ-ի: Շքերթ, որուն համբաւը լսուած է ամեն հայու կողմէ: Շքերթը շողարձակ, դասական, անուանի: Երեսուն հազար հանդիսականներ ամփիթատրոնին կիսաբոլորակին վրայ:

հոգեկան ջահը բարձրացուցած: Կ'անցնին իբրեւ վահաններ: Կ'անցնին կարգապահ:

Երկնային գօրքն է, որ կ'անցնի, խումբեր.- Սերովբէ, Քերովբէ եւ հոյլեր հրեշտակաց եւ գուարթնոց: Տակաւին աղջնակներ, մանչուկներ ու մանուկներ, դէռ քալելու անվարժ, մոլորած մարգարաշտին ուղիին մէջ, սակայն հասնելու, հասունանալու եւ Շքերթին մասնակից ըլլալու տեսական տեսնով:

Կեդրոնը սեղան բաժակակիր, օրուան օրհորդներու թագուհի... Վերը՝ օթեակ պատուոյ... Ամենուրեք խտութիւն, խանդավառութիւն եւ սպասում... Աւարտ մրցումներու: Պահն է Շքերթին: Սպասումները ալեկոծ են: Նուագախումբ, դրօշ ու լոյս... Կը կարկառուն տեսողութիւններն ու լսողութիւնները, Տողանցքին տեսիլը կը յայտնուի:

Կ'անցնին լեցնելով մեր աչքերը արցունքով, ողորդելով մեր հոգին ժպիտներով, մեր կուրծքերը լայնցնելով հպարտութեամբ, հեղեղելով մեր մէջ յուզումներ խոհերու, խնդութեան եւ խանդավառութեան:

Կու գան խումբ առ խումբ, շարք ի շարք, նման ուժական տեսիլի, նման գիտութեան, որոնք անգէն են ու անգրահ, սակայն ատրուշանէ մը արծակեալ հուրերու պէս են, հոգեզինեալ են հաւատքով, յոյսով ու սիրով:

Խմբապետները երկու մատով կ'ողջունեն հիւրերը պատուոյ... Եւ ամեն բարեւի՛ սարսուռ մը կը շրջի հոգիէ հոգի:

Կ'անցնին ու կ'անցնին, հարըստացնելով մեր հոգին, տամկացնելով մեր տեսողութիւնը, բռնկեցնելով մեր մտքին մէջ հրեղէն խոհեր...:

Անոնց անունները.- Վարդան, Վահան, Աշոտ, Արտաշէս, Հրանդ, Հրաչեայ, Վրէժ, Վարուժան, Սերոբ, Գեորգ, Գուրգէն, Ատոմ, Անդրանիկ, Նուպար ու Յարութիւն: Նաեւ Սոնիկ ու Սօսէ, Անահիտ ու Արշալոյս, Շուշան ու Շաքէ...:

Անոնց մականունները.- Հայկունի, Բագրատունի, Սիւնի, Արծրունի ու Մամիկոնեան, Մեսրոպ-

«Արեւելք Մարգաշխարհ» Դ. տարի, թիւ 20 Շաբ. 1ջ 14

ՍՕ ԽԱԶԻ ԸՐՁ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄ

Կազմակերպութեամբ ՍՕ Խաչի Ձեռարուեստի Յանձնախումբին

Ձեռագործներու Դասընթացներ
(Լասէի, ասեղնագործութեան, ուրֆայի, վանի, կարպետի, նորվէկեանի, մաքուկի, բուրդի, եւ տանդէլ պրուրոնի)

Դասընթացները տեղի պիտի ունենան առաւօտուն «Լ. Շանթ» սրահէն ներս: Արձանագրութեան համար հեռաձայնել հետեւեալ թիւերուն.- 4641884 - 0944-641258:

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՇԱԿԵՐՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՐԱՆԴԵՍ

Հայլեյի հայ Աւետ. չորս վարժարաններուն՝ Հայ Աւետ. Բեթել Երկրորդ վրժ.-ի, Սուրիանի Աւետ. վրժ.-ի, Հայ Աւետ. Էմմանուէլ վրժ.-ի, Հայլեյի Գոլէթ Աղջկանց բաժնին մասնակցութեամբ, «Աշակերտական գիտական ցուցահանդէս»-ին երկրորդ տարուան պաշտօնական բացումը տեղի ունեցաւ Կիրակի, 25 Փետրուար 2018-ի կէսօրուան ժամը 12:30-ին, Հայ Աւետ. Բեթել Երկրորդ վրժ.-ի «Փօլատեան» սրահէն ներս, Հովանաւորութեամբ Սուրիոյ Հայ Աւետ. Համայնքի համայնքապետ Վերապատուելի Յարութիւն Սելիմեանի, ներկայութեամբ Հայլեյի «Պասաս» Կուսակցութեան քարտուղար

մեծ հետաքրքրութիւն ստեղծեց ներկաներուն մօտ:

«Փօլատեան» սրահը բաժնուած էր տաղաւարներու, իւրաքանչիւր բաժնի դասաւորուած էր

ըստ նիւթերու խմբաւորման. այսպէս՝ աշխարհագրական, երկրագործական, բուսական, կենդանական, քիմիագիտական, բնագիտա-

Ֆատէլ Նաճճարի, ՀՀ Հայլեյի Գըլխաւոր Հիւպատոս Արմէն Սարգսսեանի, գաղութիս միութենական եւ մշակութային միութիւններու ներկայացուցիչներուն, հայկական վարժարաններու տնօրէնութեանց, ուսուցչական կազմերուն, ինչպէս նաեւ մեծ թիւով ծնողներու:

կան, սննդառական եւ տարրալուծական:

Տնօրէններուն եւ ուսուցիչներուն համատեղ կամաւոր աշխատանքով եւ լուրջ հետեւողականութեան ու հսկողութեան ներքոյ, աշակերտական բարձրորակ գիտական աշխատանքներու ընտրանիի

Ցուցահանդէսը իր գաւազանութեամբ, մատուցուած ոճով եւ գիտական նորութիւններով Սուրիոյ մշտաբով առաջինը հանդիսացաւ:

165 աշակերտներու մասնակցութեամբ 130 գիտահետազոտական ձեռքբերումներ ներկայացնող եռօրեայ ցուցահանդէսը իր հարուստ բովանդակութեամբ, օգտաշատ գիտելիքներով, գիտական նորութիւններով, բազմազանութեամբ եւ գործնական աշխատանքներու յատուկ տեսերիզի ցուցադրութեամբ,

մը ցուցադրութիւնն էր տոյն ձեռնարկը, որուն նպատակն էր խթանել աշակերտներուն ստեղծագործական կարողութիւնը:

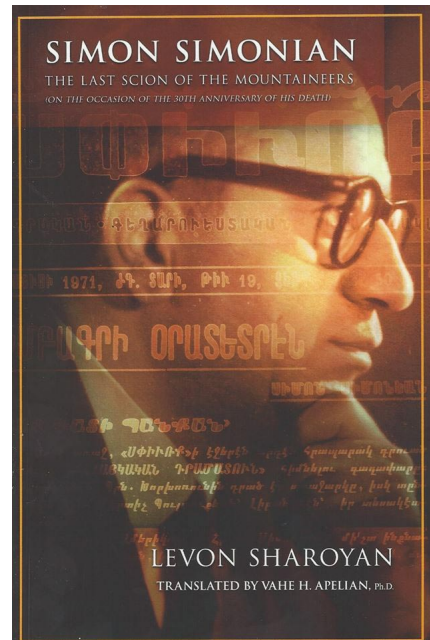
Աշակերտներուն հետաքրքրութիւնն ու պրպտող միտքը կեանքի կոչող այս ձեռնարկը արժանացաւ Հայլեյի եւ Սուրիոյ մակարդակով «Գերագանց» արժեւորումին:

Աւարտին բոլոր մասնակիցները պարգեւատրուեցան համապատասխան վկայագիրներով ու յուշանուէրներով:

Ալին Բաւոյեան

ԳՐԱԳԷՏ ՄԻՄՈՆ ՄԻՄՈՆԵԱՆԻ ՆՈՒՐՈՒԿԾ ՄԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ՝ ԱՆՔԼԵՐԷՆՈՎ

Ինչպէս պիտի յիշեն մեր ընթերցողները, շուրջ երկու տարի առաջ, հալեպահայ մեր սիրելի աշխատակիցը՝ Լեւոն Շառոյեան, մամուլի մէջ հրատարակած էր ընդարձակ ուսումնասիրութիւն մը լիբանանահայ ողբացեալ գրագետ ու խմբագիր Սիմոն Սիմոնեանի մասին, անոր մահուան 30-ամեակին առիթով:

Այդ հիւթեղ ուսումնասիրութիւնը յափշտակութեամբ կարդացուած էր գրասէրներու կողմէ, որովհետեւ Սիմոն Սիմոնեան շատ սիրուած ու ծանօթ դէմք մըն էր Սուրիա-Լիբանանի մտաւորական ու հանրային շրջանակներուն մէջ, գաւազան վարժարաններէ ներս վարած էր ուսուցչական պաշտօն, խըմբագրած էր Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան «Հասկ» ամսագիրը, պատրաստած էր հայոց պատմութեան հրաշալի դասագիրքեր, յետոյ ալ՝ լրիւ 17 տարի ձեռնհասօրէն հրատարակած էր իր սեփական «Սփիւռք» շաբաթաթերթը, վայելելով լայն ժողովրդականութիւն:

Շառոյեանի ուսումնասիրութիւնը, շուտով, առանձին գրքոյկի ձեւով, լոյս ընծայուած էր Երեւան ու տարածում գտած՝ հայրենի գրական շրջանակներու մէջ եւս («Էդիտ պրինտ» հրատարակչութիւն, 68 էջ, 2016):

Այժմ, ամերիկահայ անգլիա-

տառ մամուլէն հաճոյքով կը տեղեկանանք, որ Շառոյեանի վերոնշեալ ուսումնասիրութիւնը վերջերս թարգմանուեր է նաեւ անգլերէնի ու հրատարակուեր՝ մատչելի դառնալու համար անգլիախօս հայ թէ օտար գանգուածներուն:

Թարգմանութիւնը կատարեր է ամերիկաբնակ Վահէ Աբելեան: Զեռնարկը նիւթապէս հովանաւորեր են տոյնինքն Սիմոն Սիմոնեանի գաւազանները:

Գիրքը կը կոչուի «Simon Simonian. The Last Scion Of The Mountaineers», որ հարազատ թարգմանութիւնն է գործին հայերէն բնագրին («Սիմոն Սիմոնեան՝ Լեւոնականներու Վերջին Շառաւիղը»):

Պիտի յիշուի անշուշտ, որ ծաւալով փոքր այս ուսումնասիրութիւնը վարպետօրէն կը վերագծէ Սիմոն Սիմոնեանի պայծառ դէմքը, առանց որ հեղինակը գայն ճանչցած ըլլայ անձնապէս: Շառոյեան, որ մասնագետ բանաստի մը հմտութեամբ գիտէ ճարտարօրէն մշակել իր նիւթը, մեզի ներկայացուցած է Սիմոնեանը՝ մտաւորական մարդու իր բոլոր երեսներով: Խօսած է անոր կեանքի կարեւորագոյն հանգրուաններուն մասին, անդրադարձած է անոր կրթական մշակի դիմագծութեան, գրագետի ու արձակագիրի արժանիքներուն, խմբագիրի շնորհին ու նաեւ՝ գրահրատարակչի հանգամանքին, քանի որ ան ամբողջ քառորդ դար հարիւրաւոր հայերէն գիրքեր հրատարակեր է իր սեփական «Սեւան» հրատարակչատունէն:

Սիմոն Սիմոնեան ապրեր է 72 տարի (1914-1986): Լեցո՛ւն կեանք մը, բազմաթիւ ու մեծիկ հրագործումներով:

Պիտի յիշուի մէջ հրատարակուող «Արմինիոն Միոլո-Սփեթթեյոլը» շաբաթաթերթին մէջ (20 Յունուար 2018), ծանօթ լրագրող Արամ Արքուն լայնօրէն անդրադարձած է Սիմոնեանի ձօնուած անգլերէն մեկագրութեան: Ան նկատել տուած է, թէ ասիկա առաջին փորձ մըն է՝ որով Սիմոնեանի վաստակն ու արժեքը կը պատմուի անգլերէնով:

«Մարտարա», Պոլիս

ՈՒՐՑԱՅԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Սիրով Կը Հրահրէ իր ԱՆՂԱՄՆԵՐՆ ՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԸ

ՃԱՇԿԵՐՈՅԹԻ
(ԾԱՂԿԱԶԱՐԴԻ ՏՕՆԻՆ ԱՌԻԹՈՎ)

Կիրակի, 25 Մարտ 2018-ի կէսօրուան ժամը 2:00-էն սկսեալ, Ա.Մ.Ժ.Տան «ԱՆԻ» ճաշարահէն ներս:

Տոմսերը ապահովելու համար հեռաձայնել 0932 757552 - 0944 843984

Աշակերտական Անկիւն

ՊԱՊՈՒԿՍ

Վահան Սաղոյան

Պապու՛կս... Ան թէւ իմ հօրս հայրը չէր, այլ հօրեղբայրը, բայց ան իմ պապուկս էր:

Մանկութեան, պատանեկութեան յուշեր՝ փոքր տնակի մը մէջ, Գարատուրանի Աւետարանական եկեղեցւոյ կից: Զո՛ն էր որ կ'ապրէր երկար տարիներէ ի վեր, եւ կը ծառայէր Նոյն եկեղեցւոյ, որուն բակին մէջ մեր շատ փոքր տարիքէն կը խաղայինք եղբայրներս ու ես: Մեր ազատութեան վայրն էր ան: Մեր խաղը ամենահաճելին էր հոն, ուր մեր բոլոր չարածիւրութիւնները ընելէ ետք, երբ կը հասներ մօրմէս բարկութիւն ստանալու պահը, հոն էր մեր միակ պաշտպանը՝ պապուկս. «Թը՛ղ գիրիկնք, թըղ խաղուն» (թո՛ղ գիրեկնք, թո՛ղ խաղան): Ու այդպէս ամէն անգամ որ յանդիմանուելու պահը վրայ հասներ, վագելով կ'երթայինք պապուկիս թետերուն տակ ծուարելու:

Մեր շուրթերուն վրայ իր մասին «բարի» անուանանք էր. բարի՛ պապուկ: Բոլորէն սիրուած վարժապետը, ամենուն ուսուցիչը եւ ընկերը: Բոլոր թաղեցիները կու գային քովը, մանաւանդ երբ կ'երգէր անոր կրամֆօնը (Թաղեցիներուն բերնով՝ ֆոլքլորը): Այս բառը ես տարիներ չէի կրցած հնչել ճիշդ ձեւով: Պապուկս ուներ զուտ հայկական ձայնապնակներ: Անոնցմէ ելած ձայնը գիւղի թռչուններուն երգէն ալ անուշ էր, Գարատուրանի լեռները պահած են այդ ձայնը մինչեւ իսկ իրենց քարերուն մէջ:

Պապուկս ուներ իրեն պէս ծերունկ, բայց միշտ կայտառ ու գեղեցիկ ծառ մը՝ Թթենի՛ն: Անոր շուքին տակ մենք պարեր ենք, ցատկաւոր, երազեր ու օրօրուեր: Պապուկս ձեռքը անոր բունին դրած, կը ջրէր գայն ու կը ժպտէր ըսելով՝ «Է՛հ, դուն ալ ես ալ կը ծերանանք կոր»:

Տարիներ շարունակ ան իր եկեղեցւոյ ծառայութեան մէջ՝ սէր տուաւ անոր ու գիւղի բոլոր հայրենակիցներուն, շարունակեց բնակիլ իր տնակին մէջ, մինչեւ պատերազմի ու տեղահանութեան օրերը: Գիւղը պարպուեցաւ, բնակիչները բաժնուեցան իրենց տուն ու տեղէն, իրենց հողէն ու գիւղը դադարեցաւ հարազատ շունչէ: Իսկ ա՛ն, չուզեց այդ բոլորը, «Իսկուրթուն» (ես չեմ երթար) ըսաւ ու մնաց գիւղ... մինչեւ որ բռնի ուժով բռնեց օտարութեան ճամբան: Իր սրտին մէջ կար փշոտ ցաւ մը, երբ կը պատմէր իր տեսածները, թէ ինչպէ՛ս եկեղեցին անարած են, ինչպէս ամէն ինչ շարդուփշուր ըրած, ինչպէս բերած է իր աչքերուն առջեւ պատմած են Աստուածաշունչը: Իր բառերը խոր ցաւ ունէին, իսկ իր աչքերը՝ աղի արցունք:

Քեսապը վերադառնալէն ետք, ինքն ալ վերադարձաւ, բայց իր ցաւը դեմքին՝ խոր հետք ձգած: Արդէն 94 տարեկան էր, բայց տակաւին միտքն ու հոգին աշխատանքի յոյսով լեցուն էին. «Պատուելի՛, ծրագրենք տան ու

Քեսապի Ազգ. Ուսումնասիրաց Միացեալ Ծեմարանի 2015-ի շրջանաւարտ Այժմ Պէրուիի Գայկազեան Գամալսարանի ուսանող
Շար.՝ Էջ 14 ➤

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՇԱՏ ԲԱՆ ՓՈԽԵՑ

Արհաստին Աշղզեան

Ահա մեր երկիրը ուր թը տարիէ պատերազմի մէջ է: Ո՞վ կրնար մտքէն անցընել, որ այսպիսին պիտի ըլլայ երկրին վիճակը, մենք այսպիսի պայմաններու մէջ պիտի ապրինք: Ո՛չ մանկութիւն վայելեցինք եւ ոչ ալ մեր երկիրը:

Շատ դժուարութիւններու մէջէն անցանք, բայց կրցանք զանոնք յաղթահարել: Շատ բաներէ գրկուեցանք, հարազատներէ բաժնուեցանք, հարազատներ կորսցուցինք, շատեր իրենց գործը, տունը կորսցուցին, շատեր ձգելով ամէն ինչ՝ գաղթեցին օտար երկիրներ խաղաղ կեանք մը ապրելու համար:

Դեռ ա՛յն յոյսով կ'ապրինք, որ մեր երկիրը պիտի շտկուի: Անշուշտ որ պիտի շտկուի, բայց կարելի չէ վերադարձնել ինն օրերը, ինն օրերուն կեանքը, քանի որ պատերազմը շատ բան քանդելու կողքին, շատ բան փոխեց մարդոց մէջ, մարդիկ հոգեփոխուեցան:

Ամենէն աւելի կը ցաւիմ ա՛յն պգ տիկներուն համար, որոնք պատերազմի պատճառով դպրոցէն գրկուեցան:

Աստուած իմ, ե՛րբ պիտի վերջանայ այս մոգճաւանջը: Ե՛րբ մեր Սուրիան պիտի դառնայ խաղաղ: Թող վերջ գտնեն այս օրերը:

Դեռ որչա՛փ պիտի սպասենք...

Ճ. Կարգ
Քեսապի Ազգ. Ուսումնասիրաց Միացեալ Ծեմարան

Առնօ ՊԱՊԱՃԱՆԵԱՆ ԵՐԳԵՇԻԿ ԽՈՒՄԸ ԶԱՆՏԵՆ ԵՎՄ ԲԱՐՁՐՈՐԱԿ ԶԱՄԵՐԳՈՎ

Յովանաւորութեամբ Բերիոյ Զայոց Թեմի Բարեշան Առաջնորդ Գերշ. Տ. Շահան Սրբ. Արք. Սարգիսեանի, Կիրակի, 18 Մարտի երեկոյեան ժամը 6:00 -ին, «2. Գարիելեան» սրահէն հայ երգարուեստի ծաղկուն ծիլերը՝ Կրթասիրաց Մշկթ. Միութեան «Առնօ Պապաճանեան» բազմաձայն խումբի ան-

հային հռչակ վայելող տարբեր ոճի երգեր, ինչպէս՝ Ճ. Լէւոնի «Պիթրոզ», Ե. Պրամսի «Յունգարական Պարթիւ-1-» եւ Զ. Մանչինիի «Փիւք Փանթըր» կտորները:

Նախքան յայտագիրին անարտը, խմբավարը, ըստ անանդութեան, ներկայացուց խումբի անդամները: Ապա խումբը շարունա-

դամները հանդիսատեսին ներկայացուցին փառաւոր համերգ մը:

Օրուան բեմավար Կասիա Պետիրեան-Սթամպուլեան, հայերէն բացման խօսքէն ետք, յատուկ մէջբերումներով երգարուեստի եւ երգահաններուն մասին գիտելիքներ փոխանցեց՝ ամբողջական պատկեր մը տալով համերգի երգացանկին մասին:

Արարեւն բացման խօսքով հանդէս եկաւ Նայիրի Պարսումեան, որ անդրադարձաւ մարդկային հոգին ազնուացնող երաժշտութեան արժեքին:

Յայտագիրը երկու բաժին ուներ: Առաջին բաժինը սկսաւ «Ձօն Կրթասիրացի» երգով, հեղինակ՝ բժիշկ Ղազար Պօղոս, երաժշտական մշակում՝ Տիգրան Մուրատեան: Այնուհետեւ Կոմիտասի պատարագէն հատուածներով հանդիսատեսին հոգին հաւատքով, յոյսով եւ սիրով ամրապնդուեցաւ: Մոցարթի «Ռեքվիեմ»-էն «Տօմիսէ Եսու» եւ «Սանթթուս» բարդ հատուածները գեղեցիկ ներդաշնակութեամբ մը ներկայացուցան: 20-րդ դարու երաժիշտներէն Պ. Պրիթսիի «Մեսիա»-էն «Տօ Կրացիաս» հատուածը որակաւոր ներկայացումով մատուցուեցաւ:

Խումբի գեղարուեստական ղեկավար Գայիանէ Սիմոնեան-Տերեան երգչախումբային մշակումով մը խումբին հրամցուցած էր Պախի «Սի միւնոր» ֆիլիթի համար գրուած Սուրբին երկրորդ մասը, որ կը կոչուի «Կատակ»: Կտորի ներկայացման պահուն խումբի անդամները խառն վիճակով տեղաւորուեցան բեմին վրայ եւ շարունակեցին բազմաձայն երգեցողութիւնը: Այս երգը, յատկապէս, եզակի տպաւորութիւն թողուց լսողներուն վրայ:

Դասական բաժինէն ետք, յայտագիրին երկրորդ մասը սկսաւ արարեւն հայրենասիրական երգերով: Ապա հնչեց Նորաստեղծ ռոմանս մը՝ «Դու» երգը, հեղինակ՝ Մարգարիտ Շամիլեան-Մուրատեան, երաժշտական մշակում՝ Տիգրան Մուրատեան: Այնուհետեւ հանդիսականները վայելեցին համաշխար-

կեց իր երգացանկին ներկայացումը՝ հնչեցնելով հայկական ժողովրդական երգերու շարք մը: Երկրորդ բաժինը իր անարտին հասաւ Երեւանի 2800-ամեակին նուիրուած Նորաստեղծ երգով մը, հեղինակ՝ Մարգարիտ Շամիլեան-Մուրատեան, երժշտկն. մշակում՝ Յովհաննէս Օհանեան: Երկրորդ բաժնի բոլոր երգերուն քառաձայն մշակումը կատարած էր վաստակաշատ խմբավար Գայիանէ Սիմոնեան-Տերեան:

Երգչախումբին դաշնամուրով կ'ընկերակցէր դաշնակահար Լիզեթ Սերայտարեան-Աւրնեան, որ իր ճկուն կատարումով յատուկ երանգ տուաւ համերգին:

Օրուան եզրափակիչ պատգամը տուաւ Գերշ. Տ. Շահան Սրբ. Արք. Սարգիսեան, որ դիտել տուաւ որ Զայաստանի Զանրապետութեան 100-ամեակին նուիրուած տարին այս համերգով բացուեցաւ: Այնուհետեւ շեշտեց, որ այս երգչախումբը չորս տարի առաջ ցանուած սերմին արդիւնքն է, եւ կատարուած լուռ աշխատանքին շնորհիւ այս ողջունելի պտուղը կու տայ: Սրբազան հայրը ըսաւ, որ Կոմիտասի երգերը ներկայացնելը դժուարին եւ պատասխանատու աշխատանք է, որովհետեւ այդ երգերը պարզ կը հընչեն, սակայն կատարումի առումով շատ բարդ են: Կոմիտաս երբեք չէ յուսահատած եւ այդ պատճառով ալ անոր երաժշտութեան մէջ լոյս կայ: Իր խօսքի անարտին, սրբազան հայրը իր գնահատանքը յայտնեց խմբավարին՝ անոր բացառիկ աշխատանքին համար, որուն շնորհիւ համերգը բարձր որակով ներկայացուցաւ: Սրբազանը դրականօրէն անդրադարձաւ նաեւ դաշնակահարին մասնակցութեան եւ բեմավարին կարեւոր մէջբերումներուն՝ յայտնելով որ համերգը հաւաքական աշխատանքի արդիւնք է:

«Առնօ Պապաճանեան» խումբը դպրոց մըն է, որուն երդիքին տակ ծլած արուեստներն երու փոքրիկ ընտանիքը տարուէ տարի նոր որակով կը ներկայանայ հանդիսատեսին:

Յովհաննէս Օհանեան

ԳՐԱԴԱՐԱՆ ՄԸՆ ԱԼ ԿԸ ՓԱԿՈՒԻ

Արմենակ Եղիայեան

Այս շաբաթ մտային կարիքներս գոհացնող յօդուած կարդացած չէի, ուստի խոր անբաւարարութեան զգացումով ալ անցընելու վրայ էի օրերս: Չեմ ըսեր, անշուշտ, թէ չկար նման յօդուած, այլ պարզապէս ինծի չէր հանդիպած այդպիսին:

Բայց ահա շաբաթավերջին, ուր հիմա նստած կը գրեմ, - ինծի պահ մը թուեցաւ՝ ի դէմս դուրս. Զրուակ Մարգարեանի «Բարի ճանապարհ, գիրքեր, ճանապարհ բարի» յօդուածին («Յայտերն այսօր», 13 Մարտ 2018), որ դէմ-յանդիման կը գտնուիմ այդ ինծի պակասող գրութեան:

Այս յօդուածով՝ դուրս. Մարգարեան իրեն յատուկ սահուն ոճով ու պայծառ շարադրանքով պատմականը կ'ընէ աւելի քան հարիւր տարի առաջ Միացեալ Նահանգներու Նիւ Եորք քաղաքին մէջ հայ գաղթականներու ճիգերով ծնունդ առած գրադարանի մը, որ ժամանակին հետ աճած եւ ուճացած է, երբեմն ապաստան փոխած, սերունդներու հոգեկան ու մտային մտուկ շամբած եւ հիմա ան կը գրտնուի հարկադրանքին առջեւ տեղահան ըլլալու «Նիւ Եորքի հայ կեդրոն»-էն, որուն շէնքը ծախուած է:

Միամիտ ընթերցողը կը շարունակէ ընթերցումը այն լաւատես ակնկալութեամբ, թէ անոնք, որոնք հարիւր տարի կրցան այդ գիրքերը պահպանել, նոր հանգրուան մը պիտի ճարեն այդ պատմական գրադարանին, որ պիտի շարունակէ իր առաքելութիւնը այդ նոյն միջավայրին մէջ եւ նոյն թափով:

«Յայ գիրքը պետք չէ որբանայ, - կը գրէ Մարգարեան: -Ան միշտ հոգատար ծնողի, որդեգրողի պետք ունի: Երբ Յայ գիրքը որբանայ, ազգի մը անկումի արտանշաններն են որ կը բացայայտուին: Որբութենէ ազատելու մտահոգութիւնը կլանած է բոլորս: Տուն մը, վայր մը, հոգատար շունչերու որոնումը մեր մտահոգութեանց կեդրոնն է: Իրենց մէջ արիւն ու քրտինք պարսկաւած, մարդկային միտք ու հոգի ամբարած այս «անշունչ» եակները վաղը ճամբայ պիտի ելլեն Նիւ Եորքի Յայ կեդրոնէն ՆՈՐ ՏԱՆ մը մէջ, ՆՈՐ միջավայրի մը մէջ շարունակելու իրենց առաքելութիւնը: Նոր սերունդները պիտի սորվին, ոգեւորուին անոնցմով: Պիտի գուրգուրան անոնց վրայ: Պիտի չթողուին որ փոշիներու տակ ցեցոտին... որբանան: Անոնց պիտի այցելեն թէ՛ մատողաշ, թէ՛ հասուն սերունդները», - կը կարդանք յօդուածի յուսադրական ու մխիթարական դառնալ փորձող շարունակութեան մէջ:

Բայց ահա...

Բայց ահա ի յայտ կու գայ, որ այդ գիրքերը փոխադրական 50 արկղերու մէջ կը լեցուին՝ ոչ թէ նիւեորքեան այլ կայք մը փոխադրուելու եւ ծառայելու իր «հին ընթերցողներուն», այլ... Արցախ դրկուելու համար: Եւ Մարգարեան գրեթէ իրճուած է այս կարգադրութեամբ, եւ չի վարանիր վերամբարձ բառերով արտայայտելու իր այդ հըրճուանքը, քանի այդ գիրքերը այս անգամ պիտի ծառայեն արցախահայ սերունդներու հայեցի դիմագիծի

պահպանութեան...:

Սակայն Արցախը յուշադրամին դիմերէն է միայն: Անդին կայ անոր դարձերէնն ալ:

Ինչո՞վ պիտի սնանին հոն՝ Նիւ Եորք մնացող հին սերունդները, աւելի ճիշդը անոնք, որոնք 100 տարի այս գիրքերը կարդացին, գուրգուրացին անոնց վրայ, պահեցին, պահպանեցին ու բազմացուցին գաւոնը՝ փոխանցելու համար յաջորդ սերունդներուն: Չէ՞ որ փաստօրէն այլեւս գիրք կարդացող «յաջորդ սերունդ» մը չէ մնացած եւ ճիշդ այս

չգոյութեան հաւաստիքն ալ պատճառ դարձած է, որ հնամեայ գրադարանը ձեռքէ հանուի:

Այս բոլորը հազիւ թէ կարենան տեղիք տալ երանական ողջերթի մը, ինչպէս կ'ընէ իմ վաղեմի բարեկամս, այլ կը թելադրեն տխուր վախճան մը: Այդ առաջումը արցախահայութեան նոր ու լուսաւոր արշալոյս մը աւետելէ աւելի՝ կու գայ գուժելու ամերիկաբնակ երբեմնի ընթերցողներուն անհետացումը, քանի այլեւս ընթերցող չէ մնացած կամ պիտի չմնայ այնտեղ:

Արցախը այսպէս կամ այնպէս կրնար գրեական իր բացերը ձեռով մը լրացնել, քանի, ինչպէս միշտ, ընթերցողի պակաս չունի ան բարեբախտաբար, իսկ հոն ուր վառ է ընթերցասիրութիւնը եւ առկայ են ընթերցողները, գիրքը նախախնամական մանանայի պէս կը տեղայ անոր երկիւղէն: Մտահոգիչը այնտեղ է, Նորաշխարհի երբեմնի ընթերցողներու հայօրէն լիցքաւորուող շարքերու մաշումը, տարտղուումը, բացակայութիւնը, ընդհուպ... չքացումը: Ա՛լ ոչինչ պիտի վերադարձնէ զանոնք: Աւարտած պատմութեան մը փակ էջի անդմ վկաներն են անոնք:

Ժամանակին հետ վարժուած էինք հանդիպելու ու կարդալու նամակներ, որոնք երիտասարդ հեղինակները կը խնդրէին սփիւռքահայ այս կամ այն թերթի տնօրէնութենէն, որ այլեւս դադարեցնէ թերթի առաքումը, քանի վախճանած է տուեալ թերթը տան մէջ «միակ» կարդացող հայրիկը կամ մայրիկը, իսկ իրենք... չեն գիտեր հայերէն կարդալ: Եւ այդպէս կանգ կ'առնէր Մետրոպի մուտքը հայ տուններ

ներս: Բայց այդքանով չ'աւարտիր պատմութիւնը: Քանի մը օր ետք այդ տունէն դուրս կը դուրսնան Միւս մէջտեղերը թափառող թերթերը, որոնք կը հանգրուանեն մայթին վրայ կամ մօտակայ աղբանոցին մէջ, լաւագոյն պարագային՝ վերամշակուով կը յանձնուին: Քիչ անց անոնք կը հետեւին ու նոյն ճամբաներէն կ'անցնին գիրքերն ալ, որոնք համար այլեւս տեղ չի մնար տան մէջ:

Մտաւորապէս նոյն ճակատագիրը ունեցաւ Արտաշէս Տէր Խաչա-

իր յարկաբաժնին մէջ, որ գրեթէ տարին տասներկու ամիս փակ կը մնայ, եւ ոչ մէկ ձեռք կը բանայ այդ գիրքերուն էջերը:

Նախորդ երկուքէն աւելի բախտաւոր եղաւ Վահէ-Վահեանի գրադարանը, որ իր կարգին գոհար մըն էր՝ մեծագոյն ճաշակով մէկտեղուած, ուսուցիչ ու բանաստեղծ Վահեանի երկարամեայ գոհողութիւններուն գինով: Ան արդէն 82 տարեկան էր, ունէր տեսողութեան շատ բարդ հարցեր. «Աչքերս այնքան են տկարացած, որ մեծ դժուարութիւն կը կրեմ ընթերցումի, ակնոցիս օժանդակ տալով նոյնիսկ ուժեղ խոշորացոյց մը» (Նամականի, 336): Իսկ երբ գնորդին՝ Միջիկընի հայոց լեզուի ու գրականութեան դասախօսին թելադրանքով կը նկարագրէ գրադարանին կազմութիւնը, «դամբանական գրելու հոգեվիճակով մը՝ աչքերս սկսան թրջիլ» (անդ, 388), - կը գրէ ան: Ուրեմն այս պարագային տեղի ունեցաւ հակառակ շարժում մը. այդ ճոխ ու ընտիր գրադարանը Արեւելքէն Միացեալ Նահանգներ գնաց՝ կայք հաստատելու համար ամերիկեան հայագիտական ամպիոնի հովանիին տակ, սակայն ճիշդ ինչ ճակատագիր ունեցաւ ան այնտեղ, հայն ու հայագիտութիւնը որքա՞ն օգտուեցան անկէ, - չենք գիտեր: Գիտենք միայն, որ Վահէ-Վահեան իր աչքերուն կորսնցուցած լոյսը փոխարինեց այլապէս. իր ունեցած բոլոր գումարները ի մի բերելով հաստատեց հիմնադրամ մը, որ կը գործէ մինչեւ այսօր ալ՝ մահէն 20 տարի ետք, տարեկան հերթականութեամբ յատկացուելով հայագիտական արժանապատիւ աշխատութեան մը իրատարակութեան:

Ահա այսպիսի խայտաբղետ ճամբաներով է, որ սփիւռքահայ գրադարանները կը չէզոքանան կամ կ'անհետանան մեր անգօր, երբեմն ալ անտարբեր աչքերուն առջեւ:

Իսկ հիմա ահա կը հաղորդուի նիւեորքեան մէկդարեայ հանրային ամբողջական գրադարանի մը, - որ է ամբողջ գաղութի մը, - դռներուն փակուումը Մետրոպի առջեւ:

Ինչպէ՞ս չյիշել բանաստեծին ծանօթ ողբը.

«Լեզուն, որով գրեցի, երկրի երեսը քիչեր

«Կը կարդային գայն արդէն ու պակսեցան անոնք ալ...»

Թեքեան շատ դժուար օրեր անցուցած է, ճաշակած է ընդհուպ անօթութեան զրկանքը: Ժամանակակիցներ տողերս գրողին պատմած են, որ երբեմն ան անօթի կու գար «Չարթօնք»-ի խմբագրատունը՝ ապաւինելով Բարունակ Թովմասեանին, որմէ 50 դահեկան պիտի փոխ առնէր՝ ի հաշիւ ամսականին, պակաս մը ֆուլ ուտելու համար: Բայց անձնական դառնութեանց մասին ոչ մէկ ակնարկութիւն կը գրտնենք անոր արձակ թէ ոտանաւոր գործերուն մէջ:

Կայ երկու բան, սակայն, որոնց կորուստին հանդէպ ան չէ կրցած անտարբեր մնալ:

Թեքեան ողբացած է աչքին կորուստը ու հայ գիրքի ընթերցողի կորուստը:

ՄՏԱՄԱՐԶԱՆՔ

ԽԱԶԲԱՌ (ՄՆ 241)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

Հորիզոնական

- 1- Հետեւեալ խօսքին հեղինակը. «Ամեն բան անցողական է եւ միայն բարոյական յաղթանակներն են, որ դարերու տեւողութիւնը կը կտրեն կ'անցկին՝ հասնելու համար նոր եկող սերունդներուն»:
- 2- Ժխտական պատասխան: Երասի գետի ձուկ:
- 3- Եղնիկ, այծեամ: Յորենի ծեծած:
- 4- Բայական լծորդութիւն: Բարեփոխել:
- 5- 4630: Հակառակ՝ շաղկապ: Հակառակ՝ որոշուած գին:
- 6- Գիւղաքաղաք: 5030:
- 7- Նստատեղի: Մեծ մայր:
- 8- Աշխատասեր, փութաջան: Աման շինելու գոյնգ գոյն հող:
- 9- Այդ քաղաքին անունով Յիսուսի կոչեցին «Նազովրեցի»: Բաղաձայն տառեր:
- 10- Փոքրացնող մասնիկ: Սրբուհի մը:
- 11- Հակառակ՝ լեռ: Հակառակ՝ Աւանդ:
- 12- Մեծ Պահոց չորրորդ կիրակին:

Ուղղահայեաց

- 1- 1500 երաժշտական դերմիններու բացատրութիւն պարունակող «Երաժշտական Բառարան»ի հեղինակը՝ Գեորգեան: Կոշտ, կոպիտ:
- 2- Շրջահայեաց: Գոյութիւն ունին:
- 3- Աստուածաշունչին մէջ, Յակոբին կնոջ՝ Ռաբելի հայրը: Տառի մը հաւանները:
- 4- Պաշտպանութիւն, թեարկութիւն: Իգական անուն:
- 5- Պտուղ մը: Սիգանք: Անձնական դերանուն:
- 6- Անձնական դերանուն: Վրան երկաթ ծեծելու պողպատե գանգուած:
- 7- Երկսայրի տապար: Էական բայ: Կրկնուած բաղաձայններ:
- 8- Ջրել, հեղեղել: Տառի մը անունը: Հակառակ՝ երկբարբառ:
- 9- Հակառակ՝ յոգնակերտ մասնիկ: Բեմ, դէպքի մը պատահման վայր:
- 10- Ծիւղելու ջրալից կազմած: Հակառակ՝ Սիամանթոյի ծննդավայրը:
- 11- Կոճակի օղակ:
- 12- Իրերայաջորդ տառեր: Չապել Եսայեանի երկերէն՝ «..... Վերջալոյսներ»:

ՍՈՒՏՈՔՈՒ (ՄՍ 241)

Տեղադրէ՛ (1-9) թուանշանները (9x9) քառակուսիներուն մէջ այնպէս, որ իւրաքանչիւր հորիզոնական եւ ուղղահայեաց տողի մէջ, ինչպէս նաեւ (3x3) տուփիկի մէջ մէկ անգամ արձանագրուին:

					6	7	4	
		7	4	9			2	1
					1			8
	6			4				5
5				6				3
1				2			9	
3			9					
	9			3		1	8	
	1	8	6					7

ՊԱՅՈՒԱԾ ԲԱՌ (ՄՊ 12)

Երգերու անունները ջնջելով գտէ՛ք պահուած բառը: Պահուած բառը 10 տառերէ բաղկացած երգի մը անունն է, նուիրուած Մայիսեան յաղթական հերոսամարտի:

ս	2	2	ո	դ	ե	բ	ջ	ա	ն
հ	ե	ւ	ե	ս	ա	տ	ա	գ	ա
ի	ա	ւ	ո	բ	բ	ա	տ	ա	լ
ն	կ	յ	ա	ն	ե	դ	ա	բ	ա
չ	ի	լ	ա	մ	ա	ւ	ն	ո	գ
ա	լ	ո	դ	ս	պ	ն	ա	ւ	ե
ն	ի	բ	ս	ա	տ	ե	վ	ն	ա
ո	կ	ի	բ	է	ա	ա	բ	ո	գ
ւ	ի	կ	պ	ա	բ	տ	ն	ը	հ
2	ա	բ	ե	լ	է	բ	ե	լ	է

Կիլիկիա, Ինչ Անուշ, Սեւ Ամպերը, Հովն Անուշ, Շողեր Ձան, Զելէ քելէ, Հայաստան, Ալագեազ, Գարուն, Լորիկ, Երեւան, Ատանա, Մեր, տաղ

ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ

ԽԱԶԲԱՌ (ՄՆ 240)

ՍՈՒՏՈՔՈՒ (ՄՍ 240)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	խ	լ	բ	տ	ա	լ		տ	մ	ն	յ	ն
2	բ	ի		ա	ն		ա	ա		բ	ի	կ
3	ա		ժ		ն	ա	խ	2				ա
4	մ	խ	ի	բ	ա	բ			խ	ա	խ	տ
5	ա		բ	ա		կ	ա	բ	ո			ե
6	տ	ե	ա	ո	ն	օ	բ	հ	ն	ե	ա	լ
7			յ		ո				ա	ւ		
8	պ	ա	բ	ո	յ	բ	ս	ե	ւ	ա	կ	
9		ն		ո	ա	յ	բ					մ
10	ձ	ե	ո	ն	ա	դ	ա	2	ն	ա	կ	
11	օ	բ	բ	ա	ն			ի	յ		ա	խ
12	ն			լ	ի	մ		կ	ա	ն	չ	

8	1	9	6	4	5	2	7	3
2	6	3	1	7	9	4	8	5
4	7	5	8	3	2	9	1	6
7	8	6	3	2	4	5	9	1
3	5	4	9	1	7	8	6	2
9	2	1	5	8	6	7	3	4
6	4	7	2	9	1	3	5	8
5	9	8	4	6	3	1	2	7
1	3	2	7	5	8	6	4	9

ՊԱՅՈՒԱԾ ԲԱՌ (ՄՊ 11)

Պահուած բառը՝ Կարապետ

ՀՈՎԱՏԱԳՐՈՒԹԵԱՐՔՆԵՐ

ԲԵՐԻՈՅ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴ

ԳԵՐԸ. Տ. ՇԱՀԱՆ Ա. ԱՌԳ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԵՐ

1918-2018

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՐՔՆԵՐ

ՍՕ ԽԱԶԲԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՒ ԽԱԶՈՒՀԻՆ

Չորեքշաբթի, 28 Մարտ 2018, երեկոյեան ժամը 4:00-ին

«Գ. ԵՍԱՅԵԱՆ» ԱՐԱՇԷՆ ՆԵՐՍ

ԻՆՉ ԿՐՍԵՆ ԱՍՏՂԵՐԸ

ԽՈՅ

Ձեր հանդիպումները եւ հեռաձայնային կապերը օգտակար պիտի դառնան: Բնականոնացուցեք ձեր յարաբերությունները: Պիտի ստանաք այն, ինչ որ կը փափաքիք:

ՑՈՒԼ

Պայմանները ձեզ պիտի հրաւիրեն նոր քայլ մը առնելու կամ հաշտություն մը կնքելու: Ձեր տրամադրությունը պիտի լաւանայ:

ԵՐԿՈՐՈՐԵԱԿ

Ձեր պարտականությունները պիտի դժուարանան ու խաչածեւուրին: Յաւելեալ ժամանակ պիտի աշխատիք: Առողջական խնդիրներէն զգուշացեք:

ԽԵՑՂԵՏԻՆ

Բնաւ մի՛ յամառիք: Այս օրերը ճշնող են, ուշադիր եղեք թշնամական կեցուածքներէ: Հեռու մնացեք վիճաբանութենէ: Ձեր հակառակորդը զօրաւոր է:

ԱՌԻԾ

Աւելի լաւ պիտի ըլլայ, եթէ հասկըցող ըլլաք եւ վերջերս ստեղծուած վատ վիճակը շտկեք: Պայմանները յարաբերաբար կը լաւանան: Հեռու կեցե՛ք կարծիքներ պարտադրելէն:

ԿՈՅՍ

Շինիչ ծրագիր մը պիտի յաջողցնեք, որ կապուած է ձեր ասպարեզին՝ մշակոյթի կամ արուեստի մարզերուն մէջ: Յաջողութեան առիթները պիտի շատնան:

ԿԵԻՈՔ

Դժուար, բայց կարելի փորձառութիւն մը պիտի ապրիք: Ձեր անունը արկածախնդրութեան մի՛ եկթարկեք եւ մրցակցութեան մէջ մի՛ մըտնեք, երբ պատրաստ չեք:

ԿԱՐԻՃ

Որոշ ուղղութիւն մը պիտի բռնեք՝ հարցերը յստակացնելու եւ ուղղութիւն ճշդելու: Ձեր ժամանակէն բաժին մըն ալ յատկացուցեք ձեր ընտանիքին:

ԱՐԵՂԱՍՈՐ

Ձեր միտքը պիտի հանգստանայ եւ իւրայատուկ փորձառութիւն մը պիտի ապրիք: Պիտի մօտենաք ձեր սիրելիին: Ամսուան լաւագոյն օրերէն մէկն է:

ԱՅՅԵՂՋԻՐ

Ձեր գործերը վերատեսութեան ենթարկեցեք: Այնքան ծանրաբեռնուած էք, որ հանգիստի ժամանակ պիտի չունենաք:

ՋՐՈՍ

Ժխտական ազդեցութիւններ պիտի ուղեկցին ձեզի, եւ հաւանաբար ընտանեկան եւ աշխատանքային յոգնութիւններ ծագին: Մի՛ քննադատեք ձեր շրջանակը:

ՁՈՒԿ

Առարկայական մօտեցումով լուծեցեք խնդիրները: Պայմանագիր մը ստորագրելու համար մասնագէտներու կարծիքը առեք:

Պէթի Քիլերճեան

ՏԱՐԻ-ՔԱՅԻՆ ԱՌԱՆՁՆԱՅԱՏԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Տարիքային զարգացումը փոքրիկին մօտ կը կատարուի փուլերով: Երեք տարեկանին փոքրիկը իր «ես»ը կը ձեւաւորէ, ապա կը սկսի դպրոց յաճախել, ամենագայունը, սակայն, դեռահասութեան շրջանն է: Տարիքային այս փուլին տեղի կ'ունենան փոփոխութիւններ, որոնք եական ազդեցութիւն կ'ունենան անձին ձեւաւորումին եւ զարգացումին վրայ: Այս շրջանը կը բնորոշուի ֆիզիքական, հոգեբանական եւ ընկերային զարգացման բազմաթիւ առանձնայատկութիւններով: Փոքրիկը այս տարիքին կը փափաքի ինքզինք մեծցած զգալ, բայց միեւնոյն ատեն կը գիտակցի, որ այդպէս չէ, եւ երբ զինք կ'ընդունին որպէս երեխայ կը սկսի հակազդել: Ընդհանուր առմամբ կարելի է ըսել, թէ ասիկա «մանկութեան» աւարտն է եւ «մեծնալու» սկիզբը:

կան երեւոյթ է, ուրեմն, երբ փոքրիկը ընդդիմանայ կարգ մը պարագաներու կամ ուզէ իր տեսակետը պարտադրել: Այստեղ ծնողքին դերը շատ կարեւոր է: Ամեն ծնողը, ունենալով դեռահաս երեխայ, պէտք է յիշէ ինքզինք այդ տարիքին ու ըստ այնմ պատշաճ ձեւով վարուի անոր հետ: Անհրաժեշտ է «շահիլ» դեռահասին վստահութիւնը, չստիպել ու չզայրացնել զինք: Այդպի-

Դեռահասութեան տարիքին բնաւորութեան գիծերը շեշտուած կ'ըլլան: Այս տարիքին պատահիները նոր հետաքրքրութիւններ կ'ունենան: Այս շրջանի ամենակարեւոր քայլերէն մէկն ալ մեծերու հետ շփումն է, որուն հետեւանքով ան երբեմն ինքնամփոփ կը դառնայ: Այս տարիքին փոքրիկը կը սկսի հակադրուիլ նաեւ ծնողքին:

սով երեխան կը դառնայ լսող ու հնազանդ զաւակ, իսկ ծնողքը կ'ունենայ աճող ու աստիճանաբար անկախացող երեխայ, եւ ներդաշնակ կ'ըլլայ ինքն իր անձին հետ:

Դեռահասութեան փուլին անձին մօտ բաւական լրջօրէն կ'ընթանայ արժեքներու ձեւաւորման գործընթացը, դեռահասը արժեքներու ընտրութիւն կը կատարէ: Սեփական պատկերացումներու եւ արժեքային համակարգի ձեւաւորումը կը կատարուի այս շրջանին: Այս շրջանին հոգեւոր դաստիարակութիւնը բարձրագոյն արժեքներու սերմանումն ու դեռահաս անձին զարգացումը կ'ապահովէ:

Դեռահասը կը յատկանշուի ինքնուրոյնութեամբ: Ան պէտք է ձգտի իր տարեկիցներուն հետ սերտ յարաբերութիւն մշակելու, քանի որ անոնց մօտ ան առաւելաբար իր ինքնուրոյնութիւնը կ'արտայայտէ:

Դեռահասները յստակ եւ կայուն պատկերացումներ չեն ունենար կեանքի եւ երեւոյթներու մասին, ու իրենց տարիքային փուլին բնորոշ առանձնայատկութիւններէն ելլելով՝ կրնան արագ ենթարկուիլ արտաքին անբարենպաստ ազդեցութիւններու: Կրօնքը կրնայ հոգեւոր պաշտպանութեան դեր կատարել, որովհետեւ կենսական նշանակութիւն ունեցող գաղափարներու ամբողջութիւն, դաստիարակութեան կայուն համակարգ մըն է, որ մարդը կը կերտէ:

Այս տարիքին թշնամական վերաբերմունքը հոգեբանական երեւոյթ է: Թշնամական հակազդեցութեան պարագային անոնք ջղային ու վրէժխնդիր կը դառնան: Անհրաժեշտ է հասկնալ անոնց, որովհետեւ այս շրջանը ինքնահաստատումի շրջան է:

Շատ կարեւոր է, որ ծնողները գիտակցին, թէ դեռահասութեան տարիքին փոքրիկը կ'ուզէ բան մը ապացուցել: Պէտք է ընդունիլ եւ հասկընալ, որ ան ինքն իր անձին համար զայն կ'ապացուցէ եւ ոչ թէ անպայման ծնողքին համար: Բնա-

Դեռահասին համար կարեւոր նշանակութիւն ունի նաեւ տարեկիցներուն կարծիքը իր անձին եւ գործունեութեան մասին: Հետեւելով տարեկիցներուն՝ ան երբեմն կը կրկնօրինակէ անոնց, կը սկսի իր մէջ զարգացնել առաւելաբար գնահատուած որակներ: Տեղի կ'ունենայ այսպէս կոչուած արժեքներու վերագնահատում, դեռահասը կը ձեւաւորէ բարոյագեղագիտական արժեքներու նոր համակարգ մը: Շատ յաճախ այդ արժեքները անելի կարեւոր նշանակութիւն կը ստանան դեռահասին համար, քան մեծերուն համար կարեւոր նկատուող արժեքները:

ՍՓԻՒՔԻ...

ՎՍԿԻՅՔ՝ Էջ 3

ակադեմիայի արեւելագիտութեան հիմնարկի աւագ գիտաշխատող Անոյշ Յովհաննիսեան, հանդէս գալով «Հայոց «լքեալ գոյքի» թեման ներթրքական տրամախօսութեան մէջ» գեկուցումով, մանրամասն ներկայացուց վերջին տարիներուն Թուրքիոյ Հայոց Յեղասպանութեան, հայրենազրկման, լքեալ գոյքի նիւթով զարգացումները, գիտական շրջանակներու մէջ տարուող հակահայկական հետազօտութիւնները, նաեւ այն թուրք պատմաբաններու աշխատութիւնները, որոնց մէջ Հայոց Յեղասպանութեան նիւթը չի նենգափոխուի: Այնուհետեւ գեկուցումներով հանդէս եկան Մատենադարանի Արխիւային բաժնի աւագ գիտաշխատող Անահիտ Աստոյեան «Հայերու ունեզրկումը Մեծ Եղեռնի տարիներուն», Երեւան քաղաքի պատմութեան թանգա-

րանի գիտաշխատող Անի Ռսկանեան «Հայերու հողազրկման քաղաքականութիւնը Օսմանեան կայսրութեան մէջ /19-րդ դարու վերջ-20-րդ դարու սկիզբ/», ՌԴՀՀ-ի Ողջակիզումի եւ Յեղասպանութեան Պատմութեան Միջազգային Գիտակրթական Կեդրոնի վերլուծաբան Արմին Աստուխեան «Աստու Փափագ եւանի գոյքի բռնազրկումն մասին տեղեկութիւնները Ռուսիոյ պետական պատմական արխիւի փաստաթուղթերուն մէջ»:

Գիտաժողովի ավարտին տեղի ունեցաւ միտքերու փոխանակում, ներկայացուցեցաւ առաջարկներ:

Ամփոփելով գիտաժողովը՝ սփիւռքի նախարար Հրանտյ Յակոբեան նկատել տուաւ, որ կազմակերպուածը բաւական հետաքրքրական էր եւ շնորհակալութիւն յայտնեց գեկուցողներուն՝ առարկայական, կառուցողական ելոյթներուն համար:

ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԱՅ ԿԻՆԸ...

Սկիզբ՝ էջ 6

Կան զգացումներ գինը իրենց իշխանության տակ առնեն: Արագ օրեն պետք է վերականգնել ինքզինք:

Խրիմեան Հայրիկ կ'ըսէ. «Մի տուն հաստատ կը լինի, եթէ հոն մայրենի կրթութիւն կայ: Ուրեմն կին արմատն էլ պէտք է գիտնայ, հասկնայ աստուածային պատուէրներ, որոնք բովանդակուած են Հին ու Նոր կտակարաններու մէջ: Ինչպէ՞ս կարող է կարողալ, հասկնալ Աստուածաշունչի խօսքը, եթէ փոքր հասակէն սկսեալ ան չտրուի դպրոցին մէջ: Ու յետոյ մեծնալով՝ Նա կրթուած մայր կ'ըլլայ եւ կը կրթէ իր զաւակները»:

Առաքինի հայ կնոջ գինը գոհարներէն շատ անելի թանկ է:

Գոհարը ճաշակաւոր դաշտ կ'ունենայ իր շուրջ, լուսաւոր ոլորտ: Առաքինի կինը գոհարներու լուսաւոր ոլորտը ունի, որ մութին եւ դժուարութեան մէջ լոյս կու տայ խաւար շրջապատը լուսաւորելու համար:

(շար. 1 եւ վերջ)

ԿԸ ԽՈՆԱՐՅԻՄ...

Սկիզբ՝ էջ 7

բոլոր փորձերը կը ծախողին, հակառակ անոր որ մեր պատշգամբ եւս անապահով էր այդ պայմաններուն մէջ:

Մահուան վտանգը արդէն իր թակարդները լարած է մայրուղիին վրայ գրեթէ ամէն տեղ, անիկա տարածած է իր ունկանը ու կը սպասէ... Եւ մենք ալ կը սպասենք, կը սպասենք մեզի կեանք տուողին, մեզ լոյս աշխարհ բերողին, կը սպասենք մեր խիզախ մամային ու դրացի քայ մեծ մամիկին...

- Կարծեմ եկան, - կը գոռայ մանուկներէն մէկը՝ մատնացոյց ընելով թաղին անկիւնը...

Բոլորս կը սառնիք, շնչառութեան ձայները յանկարծ կ'անհետանան, աչքերը չենք թարթեր... Չկան տակաւին, ուրեմն իրենք չէ՞ն...

Ժամերու նմանող քանի մը վայրկեան ետք կ'երեւին անոնք՝ մայրս եւ մեծ մամիկը. անոնք հազիւ կրնային քալել, որովհետեւ անտանելի ու աներեւակայելի կերպով ծանրաբեռնուած էին. դատարկ շիշերը երագային ըմպելի ջուրով լեցուած էին, սակայն այդ երագը շատ ծանր էր, երբ իւրաքանչիւր տոպրակի մէջ շուրջ տասը շիշ «նստած» ըլլայ: Հակառակ արագ շարժելու փորձերուն, անոնք կը յառաջանային դանդաղ ու ծանր... Անոնք եւս մերթ կը նայէին բարձր շէնքին կողմը: Ռումբերուն շաչիւնները անելի կը բարձրանային ու կը մօտենային. համոզուելով, որ մաման ու մեծ մամիկը հասան, քանի մը մանուկներ կը մտնեն ներս, իսկ մենք տակաւին հոն ենք, կը հետեւինք անոնց երթին...

Մայրուղիին ճիշդ մէջտեղը մայրս յանկարծ ետ կը դառնայ ու գետին կը ծռի... Սարսափով կը նայինք տեղի ունեցածին, սրտերու

տրոփումը կ'արագանայ... Ինկա՞մ արդեօք. կ'անդրադառնանք, որ տոպրակներէն մէկը պատռուած էր, եւ ջուրի շիշերէն մէկը ինկած էր, իսկ որքա՞ն թանկարժէք էր իւրաքանչիւր շիշ... Շիշը միւս տոպրակին մէջ գետեղէլէ ետք, հանգիստ սրտով կը շարունակէ քալել... Մանուկներուն ծարաւը յազեցնելու գերագոյն նպատակը անելի՞ թանկարժէք էր քու կեանքը...

Բոլորս շէնքին մուտքին էինք արդէն. չափահասները թէեւ չէին արտօներ, որ բակ դուրս գանք ու կը թէլադրէին շէնքին մուտքին մասնք, սակայն մանուկներս անհամբեր էինք, մայրս կու գար, հակառակ վտանգին, ապահով, ողջ ու առողջ կը վերադառնար, ռումբերը արդէն շատ անելի մօտեցած էին ու սասուկացած:

Յիշողութեանս մէջ քանդակուած է պատկերը, սիրելի՛ մայր, շիշերու ծանրութեան տակ կքած կը յառաջանայիր ու կը գոռայիր, որ դուրս չգանք շէնքէն, կը մօտենայիր, սակայն տակաւին հեռու էիր, կը սարսափէի, որ չկարենամ քեզ գրկել ու համբուրել, բազումներուդ մէջ նետուելու եւ ապահով զգալու ժամը կ'ուշանար, հակառակ անոր որ դիմացս էիր...

- Մամա՛, մեծ մամա՛...

Մահասփիւռ ռումբերու ողբերգական մեղեդիին կողքին մեր ցընծութեան կանչերը անտիպ կը տարածէին, ամէնէն աշխոյժ եղանակները կը հիւսէին...

Ու հասար, տոպրակը դրիւր գետին ու գրկեցիր մեզ, գրկեցիր ու լացիկ բռնորս, աղի համբոյրներ կը խլելիք մեզ, կը համբուրէի ամբողջ դէմքը, կը շօշափէի քեզ՝ հաստատ գիտնալու, որ դուս կողքիս ես նրեն...

... Ու այդ պատկերը հետոյ մնաց ամբողջ կեանքիդ, դուս միշտ մնացիր այն խիզախ կինը, որ գիտցաւ շրջանցել ամէն տեսակի խոչընդոտ ու դժուարութիւն, կարողութիւնն ու ոյժը ունեցաւ իր զաւակներուն ձեռքերը սեղմած դուրս գալ դաժանէն ու երթալ դէպի հաւատք, դէպի յոյս ու լոյս: Սորվեցուցիր մեզի ըլլալ քեզի նման, չփիտիլ, չուսալքուիլ, չընկրկիլ, այլ՝ պայքարիլ, պայքարիլ նուաճելու համար, պայքարիլ անվերջ ու մինչեւ ճշդուած նպատակին հասնիլը ու պայքարի ճամբուն վրայ վար չղնել որեւէ զէնք կամ սկզբունք, այլ նոյնիսկ եթէ զէնքերը խլուին մեզ մէ, ետ դառնալ ու կրկին տիրանալ անոնց, ինչպէս դուս վերադարձար քեզի հետ տուն բերելու ինկած շիշ մը ջուրն անգամ, որ այդ օրուան քու առաքելութեանդ նպատակն էր:

Այդ օրուան դէպքը դրսեւորումներէն մէկն էր քու մայրական վեհութեանդ ու նուիրականութեանդ, խորհուրդն էր քու եւ մեծ մամիկին վճռակամութեան, պատգամ մըն էր՝ ըլլալու խիզախ, կեանքի փոթորիկներուն դէմ դնելու ու քալելու, թէկուզ դանդաղ, սակայն վճռական, թէկուզ մահուան թակարդներուն մէջէն, սակայն՝ վեհ ու հզօր...

Կը խոնարհիմ մայրական սըրբազան վեհութեանդ ու նուիրակա-

նութեանդ դիմաց, խիզախ ոգիիդ ու կեանքի պայքարը շարունակելու վճռակամութեանդ դիմաց, քու աշակերտ զաւակներուդ յաջողութիւնը ապահովելու համար ի գործ դրած մեծ ջանքիդ դիմաց:

Բիւրեղ գուրգուրանքիդ ու անսահման սիրոյդ փոխարէն՝ ոչինչ կարելի է տալ քեզի, բացի քու օրինակովդ առաջնորդուելէ եւ քու կերպարիդ ընդմէջէն մայրութիւն տեսնելէ ու զայն անմահացնելէ:

ՇՔԵՐԹ...

Սկիզբ՝ էջ 8

եան, Արարատեան, Ռուբինեան, Լեւոնեան...

Անոնց դոշները.- Շածանողը սուրիական, հոգիներու մէջ ծալուածը հայկական, երկուքն ալ եղբայր, երկուքն ալ եռագոյն:

Անոնց ընթացքը.- Մարմնով քալել, մտքով վերելակել, հոգիով թեւածել:

Կ'անցնին...: Սակայն, չեն հեռանալ: Կ'անցնին ու կը մերձենան:

Ահա ակմբուած են լայնարձակ դաշտին կեդրոնը, խտացած են իբրեւ բանակ երկսեռ, իբրեւ արեւշատութիւն, երիտասարդութիւն, իբրեւ ներկայ ու ապանի:

Իբրեւ եղբայրական համաձայնութիւն եւ քողակական համերգ: Իբրեւ նկարներդաշնակութեան:

Քայլերդ ու հրեղէն հրամաններ:

Սարսուռներ կայծակէ:

Կը շարժի ծիածանեալ բանակը, կու գայ առ մեզ, մնալու մեր մէջ, յանուն արթնութեան, յանուն յափըռտակութեան, յանուն հպարտութեան, յանուն հրաշափառ Յարութեան:

ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ...

Սկիզբ՝ էջ 4

եղանք ապահովագրական ընկերութիւնների դէմ դատական գործերին առնչուած մի շարք փաստաբանների փոխադարձ մեղադրանքներով եւ չարաշահումների մասին մերկացումներով:

Ցանկալի է, որ Հայաստանի եւ հայ ժողովրդի իրաւունքների ու Հայոց Տեղասպանութեան հատուցման խնդիրների ու անելիքների ընդհանուր ծրագրի, ռազմավարութեան շուրջ գոյանալ համահայկական համախոհութիւն, այնպէս՝ ինչպէս կայ համախոհութիւն Թուրքիայի կողմից Հայոց Տեղասպանութեան ճանաչման խնդրում: 2015 թուականի Համահայկական հռչակագիրը այդ համախոհութեան ձեւաւորման առաջին քայլն է: Անհրաժեշտ է առաւել հիմնաւորել, ամրապնդել այդ համախոհութիւնը:

Ամէն տեսակետից ցանկալի է, հաւանաբար նաեւ անխուսափելի է, որ այդ համահայկական համախոհութեան ձեւաւորման առաջնքը լինի պետութիւնը, բայց այն պէտք է սահմանափակուի պետութեան իրաւունքներով, հնարաւորութիւններով եւ կատարելիքներով: Հայաստանի ու հայ ժողովրդի իրաւունքների ձեռքբերման եւ Հայոց Տեղասպանութեան հատուցման իրագործ-

ման ռազմավարութիւնը, որն իր մէջ ներառելու է թէ՛ քաղաքական, թէ՛ իրաւական քայլեր, պէտք է հաշուի առնի եւ խարսխուած լինի համայն հայութեան իրաւունքների եւ հնարաւորութիւնների վրայ, ունենալ իր համապատասխան բաժանումներն ու ենթաբաժանումները, իրաւատերերի, հասցեատերերի ու գործելադաշտերի եւ ատեանների յստակ նշումներով:

Համահայկական խորհրդակցութիւններով եւ մինչեւ Համահայկական խորհուրդի ցանկալի ձեւով՝ ընտրութիւններով ձեւաւորումը, անհրաժեշտ է զարկ տալ այս ռազմավարութեան մշակման աշխատանքին: Այս նպատակով անհրաժեշտ է Երեւանում ձեւաւորել համապատասխան ոչ պետական կառույց, կամ վերափոխել, ընդարձակել Հայոց Տեղասպանութեան իրական հետազոտութիւնների կեդրոնը, որը մէկ կողմից կը կատարի, կը ղեկավարի ռազմավարութեան մշակման համար անհրաժեշտ ուսումնասիրութիւնները, միւս կողմից՝ փոխադարձ խորհրդակցութիւններով փաստացի կը համադրի Հայոց Տեղասպանութեան հետեւանքների վերացման՝ հատուցումների եւ իրաւունքների վերականգնման ուղղութեամբ տարբեր շրջանակների, կեդրոնների եւ կազմակերպութիւնների կողմից տարուող աշխատանքները: Նման կեդրոնը պէտք է լինի ոչ պետական, պէտք է ընդգրկի մեր երկրի ու ժողովրդի կարող ուժերին, վայելի համահայկական հոգատարութիւն ու վստահութիւն: Նման կեդրոնի ուսումնասիրութիւնները հիմք կը ծառայեն համահայկական ռազմավարութեան մշակման եւ տարբեր դերակատարների կողմից նախաձեռնուող քայլերի:

Ամփոփելու համար, Հայաստանի եւ հայ ժողովրդի իրաւունքների եւ Հայոց Տեղասպանութեան հատուցման խնդիրների հետապնդումը նախ եւ առաջ ենթադրում է Հայաստանի եւ հայ ժողովրդի կողմից այդ իրաւունքներից չիւրաժարուել, բայց նաեւ պահանջում է ծրագրաւորուած, հետեւողական քայլեր: Այդ կերպ, Հայոց Տեղասպանութեան հատուցման խնդիրները ոչ միայն կը մնան համահայկական օրակարգի նիւթ, այլեւ կը դառնան տեսական գործունէութիւն, որի դրական արդիւնքները հաստատ չեն ուշանալ:

ՊԱՊՈՒԿՍ...

Սկիզբ՝ էջ 10

Եկեղեցւոյ շինարարութիւնը: Պիտի շարունակեմ իմ ծառայութիւնը անոր, ե՞րբ պիտի սկսիմք, պատուելի՛...»:

Անոր միտքը, նոյնիսկ անկողինին մէջ, չարչարուող մարմինով, կը ծրագրէր, կը մտածէր աշխատանքի մասին, Բեսապի վերականգնումի գաղափարին եւ գործին մասին, մինչեւ աչքերս գինք տեսան հանգիստ ննջած, բայց կը կարծեմ որ հանգիստ չէր: Անոր դէմքին արտայայտութիւնը ինծի համար հասկընալի էր, կ'ըսէր. «Ա՛խ, գործս կէս մնաց...»:

Ռաֆֆի Միլախեան

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

Ծանօթացում Ռուսիա 2018-ի Մասնակից Հաւաքականներու Պատմականին

«ԹԻԻ - 15»

Խրուաթիա

Խրուաթիոյ ֆութպոլի պատմութիւնը այնքան ալ հարուստ չէ, բայց եւ այնպէս ան կը նկատուի Եւրոպայի լաւագոյն խումբերէն մէկը: Միջազգային մակարդակով իր առաջին մրցումը կատարած է 1990-ին՝ 2 - 1 արդիւնքով պարտութեան մատնելով Ամերիկան: 1998-ին ան առաջին անգամ ըլլալով իր մասնակցութիւնը բերած է համաշխարհային ֆութպոլի մրցումներուն, որոնք տեղի ունեցած են ֆրանսայի մէջ եւ հասած է մինչեւ կիսաարտական փուլ: 2002-2006 եւ 2014 տարեշրջաններուն Խրուաթիան դարձեալ իր մասնակցութիւնը բերած է համաշխարհային այս մրցումներուն, բայց ան դուրս մնացած է առաջին իսկ փուլէն եւ չէ յաջողած արձանագրել տպաւորիչ արդիւնք: 2018-ի մրցումներուն պատիւ ունեցած է մասնակցելու Եւրոպայի խմբային մրցումներուն եւ յաջողած է պարտութեան մատնել Յունաստանի կազմը 4- 1 եւ 0 - 0 արդիւնքներով: Եւրոպայի ախոյեանական մրցումներուն մասնակցած է վեց անգամ: Հաւաքականի պաշտօնական տարագին գոյնը կարմիրով ճերմակն է:

«Չեմփիընզ Լիկ»ի եւ «Իւրոփա Լիկ»ի Մրցաշարքերու Մասնակցութեան Վիճակագրութիւնը

Անցեալ շաբթուան աւարտին, Չուիցերիոյ մայրաքաղաք Նիոնի մէջ տեղի ունեցաւ «Չեմփիընզ Լիկ»ի եւ «Իւրոփա Լիկ»ի ֆութպոլի մրցաշարքերու քառորդ աւարտականի մրցումներուն մասնակցութեան վիճակագրութիւնը: «Չեմփիընզ Լիկ»ի անգլիական երկու խումբեր՝ Մանչեսթըր Սիթի եւ Լիվըրփուլ վիճակագրութիւնը խումբերը իրարու դէմ բերաւ: Սպանիոյ ախոյեան Ռիալ Մատրիտի մրցակիցը դարձաւ Իտալիոյ ախոյեան Իւվենթուսը: Պարսելուս ախոյեան մրցի իտալական Ա. Ես. Ռոմայի դէմ, իսկ գերմանական Պայերն Միւնխի մրցակիցը դարձաւ սպանական Սելիլլան: Աւելցնենք, որ Պարսելուս, Սելիլլա, Իւվենթուս եւ Լիվըրփուլ երթի մրցումները պիտի կատարեն իրենց դաշտերուն վրայ: Եւրոպայի երկրորդ ուժեղագոյն մրցաշարքին՝ «Իւրոփա Լիկ»ին, Արսենալի մրցակիցը պիտի դառնան Մոսկուայի բանակայինները: Մնացեալ մրցումներուն պատկերը հետեւեալը պիտի ըլլայ. - Լայպցիկ - Մարսել, Աթլետիքո, Մատրիտ, Սփորթինկ-Լիգ պոն եւ վերջապէս՝ Լացիո Ռոմա - Սալզպուրկ: Յիշենք, որ «Չեմփիընզ Լիկ»ի երթի մրցումները տեղի պիտի ունենան 3-4 Ապրիլին, իսկ դարձի մրցումները՝ 10-11 Ապրիլին, մինչդեռ «Իւրոփա-Լիկ»ի երթի մրցումները՝ 5 Ապրիլին, իսկ դարձի մրցումները՝ 12 Ապրիլին:

Հայ Բռնցքամարտիկները Կը Հարունակէն Իրենց Յաղթանակները

Մոսկուայի մէջ տեղի ունեցած մրցաշարքին, հայ բռնցքամարտիկներ Նարեկ Աբգարեան, Արամ Աւագեան եւ Գոռ Երիցեան իրենց յաղթանակը տօնեցին: Ըստ «Punch Boxing Promotions»-ի դիմատետրի էջին փոխանցած տեղեկութիւններուն, Նարեկ Աբգարեան մրցավարներու միաձայն որոշումին համաձայն պարտութեան մատնած է Ուզպէկիստանի Ներկայացուցիչ Փեկսուլթան Ռաուշանովը: Արամ Աւագեան յաղթանակ տարած է Պուրքուր Ռաճիպոյեւի դէմ, որ դարձեալ կը ներկայացնէր Ուզպէկիստանը: Երրորդ հայ մարզիկը՝ Գոռ Երիցեանը 8-րդ փուլին *նոքաութով* պարտութեան մատնած է Վրաստանը ներկայացնող փորձառու բռնցքամարտիկ Միքայել Աւագեանը:

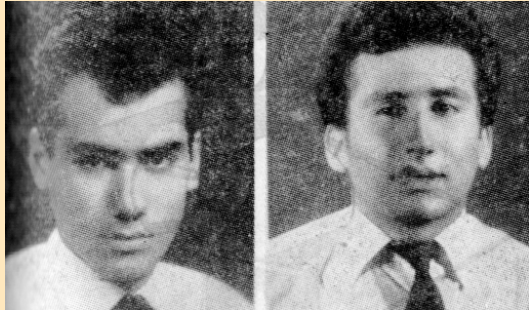

ՄԻՏԵ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍ

ՏԱՂԱՆԴԱՌՐ՝ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ ԵՂԱՅՐՆԵՐԸ

(Գ. տարի՝ 1960, թիւ 48)

- Տեմսի եւ Անդրանիկ Արզումանեան եղբայրները, ճանչցուած են Դամասկահայ հասարակութեան կողմէ, իբր տաղանդաւոր ու պարտաճանաչ երիտասարդներ: Տեմսի, 19 տարեկան, արուեստը որդեգրած է 7 տարեկանին, ու սկսած է գծել փոքր առարկաներ ու պատկերներ (սեղան, աթոռ, պտուղ, եւ այլն) պարզ մատիտով, որուն յաջողութիւնը չքաներկը ինչպէս Նաեւ ածուխի ու չինական մեյկանի գծագրութիւններու շրջան մը: 14 տարեկանին երբ, - ինչպէս ան կ'ըսէ, - սկսած է զարգանալ իր ճաշակով ու արուեստով, իւղաներկ գործածելը եղած է իր միակ զբաղումն ու մտածումը: Ան կը գծէ բնութեան ազդեցութեան տակ բայց կը խոստովանի որ անկարելի կ'ըլլայ իրեն համար եռոտանիսն դնել որեւէ գեղեցիկ մարգագետնի մը վրայ, ու գծել, քանի որ ժողովուրդը զինք ազատ ու հանգիստ չի ձգեր: Տեմսի 1959-ին, Սուրիոյ սկաուտական ընդհանուր ցուցահանդեսին առաջին մրցանակը շահեցաւ ու Ներկայիս ան կը հետեւի Փարիզի «Ecole des Arts»-ին թղթակցութեամբ: Այս դպրոցը աւարտելէ ետք ան պիտի հետեւի Նաեւ Նիւ Եորքի «Մօտըրն սքուլ»ին, որուն դասընթացքը 4 տարի կը տեւէ: Մեծ ապագայ մը կը սպասէ այս երիտասարդ արուեստագետին:

Եղբայրը Անդրանիկ, տարիքով միայն 16, արդէն իսկ սկսած է յառաջանալ այս մարզին մէջ: Ինքնատիպ է «Էլվիս Բրեսլի»-ի նկարը, որը գծուած է Անդրանիկի կողմէ «Զինկ Զրեօլ» ֆիլմի ազդեցութեան տակ: Մեր տեսակցութիւնը եղաւ բարեկամական ջերմ մթնոլորտի մէջ, ու անոնք սիրով նուիրեցին իրենց նկարներն ու գծագրութիւնները մեզի ու մեր միջոցաւ «Արեւել Մարզաշխարհ» ընթերցողներուն: Յաջողութիւն կը մաղթենք մեր երիտասարդ հայրենակիցներուն, ու կը յուսանք որ անոնք կը յարատեւեն իրենց արուեստին մէջ, պատիւ բերելով իրենց ծնողքին ու մանաւանդ իրենց ազգին:

ԱՍԳԱ

ՍՕ ԽԱԶԻ ԵՐԶ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՆ

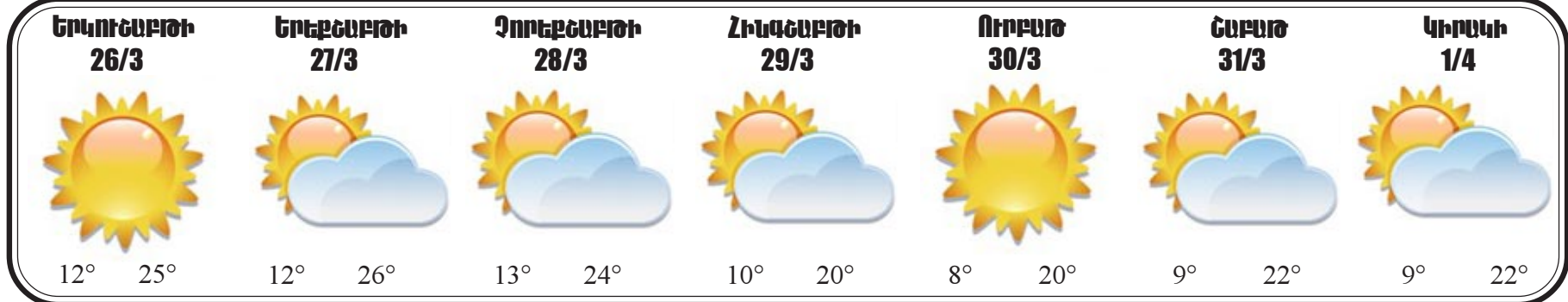
ԱՌՈՂՋԱԿԱՅԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

Կազմակերպութեամբ
ՍՕ Խաչի Առողջապահական Յանձնախումբին

ՇՏԱՊ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՅՔ

9 Ապրիլ 2018-Էն սկսեալ, «Լ. Շանթ» սրահէն ներս
Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը,
Ժամը 4:00-Էն 5:30

Արձանագրութեան համար հեռաձայնել հետեւեալ թիւերուն.-
Դարմանատուն՝ 4644947-Բջիջային՝ 0937 021 985

ՎԿԱՅԵԱԼ ԿԱՐԳԻ ՏՈՒՉՈՒԹԻՒՆ

Հայ Մարմնակրթական Ընդհանուր Միությունը սկսում է կատարել իր ծրագրերը ունի սկսում է կատարել կարգեր, որոնց միջոցով սկսում են կատարել կ'օժտուին տեսական և գործնական գի-

դի խօսքը արտասանեց Ալին Զիրիմյանը: Ան յայտնեց, թե վկայեալ կարգի դասընթացին հետևող քոլերը արժանանալով սոյն կարգին մեծ պատասխանատուությամբ,

տելիքներով և քայլ առ քայլ բարձրանալով կը պատրաստուին դառնալու ապագայ ղեկավարներ:

Աշխարհատարած ՀՄԸՄ-ի իւրաքանչիւր շրջանի բարձրագոյն կարգին յատուկ դասընթացի մը աւարտէն ետք վկայականները կը տրուի:

Հովանաւորութեամբ ՀՄԸՄ-ի Սուրիոյ Շրջ. Վարչութեան, կազմակերպութեամբ ՀՄԸՄ-ի Սուրիոյ Շրջ. Սկսուտ Խորհուրդին և Խմբապետութեան, Հինգշաբթի, 15 Մարտ 2018-ի երեկոյեան ժամը 7:00-ին, Զի-

գործի հաւատարմութեամբ գիտակցօրէն պիտի նուիրուին միութեան և սերունդներուն մէջ պիտի սերմանեն սեր՝ հայ լեզուին, մշակոյթին ու

պատմութեան հանդէպ և պաշտպան պիտի հանդիսանան հայկական արժէքներուն:

Այնուհետեւ ՀՄԸՄ-ի Սուրիոյ Շրջ. Վարչութեան ատենապետ Մանուկ Թեօշկերեանի և Շրջ. Սկ. Խորհուրդի Շրջ. Վարչութեան ներկայացուցիչ Յարութ Օգճեանի ձեռամբ տեղի ունեցաւ դասընթացը յաջողութեամբ աւարտած չորս քոյրերու՝

Լիսի Հայրենակցական Միութեան սրահէն ներս հանդիսաւոր կերպով տեղի ունեցաւ վկայեալ կարգի տուչութիւն:

Բացումը կատարուեցաւ Սուրիոյ և Հայաստանի քայլերգներով: Բացման խօսք արտասանեց շրջանային խմբապետ Եղիա Զիլեճեան: Ան ըսաւ, որ ՀՄԸՄ-ի Սուրիոյ Շրջ. Սկսուտ Խորհուրդն ու Խմբապետութիւնը հակառակ անցնող տարիներու երկրի անկայուն վիճակին նախաձեռնեցին շուրջ մէկ ու կէս տարի տեւող վկայեալ կարգի 6-րդ դասընթացը, որուն մասնակցութիւն բերին չորս քոյրեր: Ան յայտնեց թէ այսօրուան վկայականի տուչութեան արարողութիւնը կու գայ հպարտօրէն փաստելու դասընթացի յաջողութիւնը:

Սեւան Ուրիշիկեանի, Մարիա Սայեղի, Նաթալի Թաթոսեանի և Թամար Կիլոյեանի վկայեալ կարգի տուչութիւն:

Աւարտին ՀՄԸՄ-ի Սուրիոյ Շրջ. Վարչութեան ատենապետ Մանուկ Թեօշկերեան Շրջ. Վարչութեան խօսքը արտասանեց: Ան շնորհաւորեց վկայեալ քոյրերը՝ կոչ ուղղելով անոնց արժանի ժամանակը ըլլալու հիմնադիր սերունդին և Միութեան հարուստ պատմութեան:

ՀՄԸՄ-ի 100-ամեակին զուգահիւսօր վկայեալ կարգի 6-րդ հունձը Շրջանային Վարչութիւնը կոչեց «100-ամեակի սերունդ»:

Հանդիսութիւնը փակուեցաւ Միութեան «Յառաջ Նահատակ» քայլերգով: Աւարտին տեղի ունեցաւ պատշաճ հիւրասիրութիւն:

ՀՄԸՄ-ի Սուրիոյ Շրջ. Վարչութեան Մամուլի Յանձնախումբ

ԳԱՄԻՉԼԻ ՄԵՋ ՀՄԸՄ-Ի ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒՄԸ ՓԱՌՆՈՒՔ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

Օրերս Գամիչլիի «Կիւլպէնկեան» սրահէն ներս ՀՄԸՄ-ի Գամիչլիի Մասնաճիւղի Վարչութիւնը ՀՄԸՄ-ի հիմնադրութեան առիթով անդամական հաւաք կազմակերպեց:

Հաւաքը կը հովանաւորէր Ճեզիրէի Հայոց Առաջնորդական Փոխանորդ Հոգ. Տ. Ռուբէն Աբղ. Նալպանտեան: Ներկայ էին ՀՄԸՄ-ի Սուրիոյ Շրջանային Վարչութեան

յեղափոխական երգերու մեկնաբանութեամբ ոգեւորեց ներկաները՝ արժանանալով ներկաներու ծափողջոյններուն:

ՀՄԸՄ-ի Սուրիոյ Շրջանային Վարչութեան խօսքը արտասանեց Չաւեն Գասպարեան, որնախ ՀՄԸՄ-ի Գամիչլիի Մասնաճիւղի մեծ ընտանիքին Շրջ. Վարչութեան ողջոյններն ու բարեմաղթութիւնները յայտնեց, ապա անդրադարձաւ ՀՄԸՄ-ի առա-

ներկայացուցիչ Չաւեն Գասպարեան, Պատկան Մարմի, ազգային մարմիններու ներկայացուցիչներ և երեք ու երիտասարդ ՀՄԸՄ-ականներ:

Հանդիսավար բժշկի. Մարի Մելքոնեան-Պետրոսեան ներկաները իրաւիքեց մէկ վայրկեան յոտնկայս լուրջեամբ յարգելու մեզմէ առյաւետ բաժնուած ՀՄԸՄ-ականներուն անմար յիշատակը, որմէ ետք հանդիսութեան բացումը կատարուեցաւ Սուրիոյ և Հայաստանի քայլերգներով: Բացման խօսք արտասանեց

քելութեան և ըսաւ. «ՀՄԸՄ-ը անգամ մը ևս կը յիշեցնէ բոլորին, որ հայ կեանքը չէ խամրած, չէ մաշած, որովհետեւ մեր ժողովուրդը ծնաւ ժողովրդանուէր, ծառայատէր երիտասարդական բանակ, որ այսօր ու ապագային, հպարտութեամբ պիտի ստանձնէ իր ազգի գոյսպայքարին ջահը, և եռագոյնով ու եռագոյնին համար, վասն հայապահպանումի, վասն հայակերտումի, վասն աւելի պայծառ վաղորդայններու իրականացումին նոր շունչ ու որակ պիտի

տեղոյն վարչութեան ատենապետ բժշկ. Անդրանիկ Սարգիսեան, որ ըսաւ. «Աշխարհի տարածքին այս տարի կը տօնուի ՀՄԸՄ-ի հիմնադրութեան 100-ամեակը: Երբ հարիւր տարի առաջ խումբ մը երիտասարդներ միասնական, աննախընթաց ոգեւորութեամբ համախմբուեցան հիմնելու Հայ Մարմնակրթական Ընդհանուր Միութիւնը: 1915-1918 տարիները մեր ժողովուրդին պատմութեան ամենէն մութ տարիներն են. ջարդ, տառապանք, տեղահանութիւն, գաղթ... և ահաւասիկ մթութեան խորքէն լոյս աշխարհ եկաւ ՀՄԸՄ-ը՝ հայ ժողովուրդին ապրելու և գոյատեւելու վճռակամութիւնը մարմնաւորող ռահվիրաներու գոհաբերութեան ոգիով»:

բերէ մեր շարքերուն»:

Այնուհետեւ տեղի ունեցաւ ՀՄԸՄ-ի 99-ամեակին նուիրուած ծառայութեան յուշանուէրներու բաշխումը: Քսան քոյր-եղբայրներ, ՀՄԸՄ-ի իրենց երկարամեայ ծառայութեան համար պարգեւատրուեցան, ապա այս առիթով պատրաստուած կարկանդակի հատումը կատարուեցաւ, որմէ ետք Անի Սարգիսեան կարդաց Վարչութեան շնորհակալագիրը ուղղուած բոլոր այն միութիւններուն և անհատներուն, որոնք բարոյական և նիւթական օժանդակութիւններով սատարեցին միութեան աշխատանքներու յաջողութեան:

Հուսկ, հոգ. հայր սուրբը իր հայրական պատգամը տուաւ և օրինեց ձեռնարկի կազմակերպիչներն ու ՀՄԸՄ-ականները:

Հանդիսութիւնը փակուեցաւ ՀՄԸՄ-ի «Յառաջ Նահատակ» քայլերգին երգեցողութեամբ և «Պահպանիչ» աղօթքով:

Թողակից